EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 8.4.2021.
COM(2021) 161 final

ANNEX

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

o potpisivanju, u ime Europske unije, i privremenoj primjeni Sporazuma o zajedničkom zračnom prostoru između Republike Armenije, s jedne strane, i Europske unije i njezinih država članica, s druge strane

SPORAZUM O ZAJEDNIČKOM ZRAČNOM PROSTORU IZMEĐU REPUBLIKE ARMENIJE, S JEDNE STRANE, I EUROPSKE UNIJE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, S DRUGE STRANE

SADRŽAJ

ČLANAK 1.: Cilj
ČLANAK 2.: Definicije

GLAVA I.: GOSPODARSKE ODREDBE

ČLANAK 3.: Dodjela prava
ČLANAK 4.: Odobrenje za rad
ČLANAK 5.: Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja za rad
ČLANAK 6.: Ulaganja u zračne prijevoznike
ČLANAK 7.: Usklađenost sa zakonima i propisima
ČLANAK 8.: Pošteno tržišno natjecanje
ČLANAK 9.: Komercijalne mogućnosti
ČLANAK 10.: Carine i oporezivanje
ČLANAK 11.: Korisničke naknade
ČLANAK 12.: Tarife i vozarine zračnog prijevoza
ČLANAK 13.: Statistički podaci

GLAVA II.: REGULATORNA SURADNJA

ČLANAK 14.: Sigurnost zračnog prometa
ČLANAK 15.: Zaštita zračnog prometa
ČLANAK 16.: Upravljanje zračnim prometom
ČLANAK 17.: Okoliš
ČLANAK 18.: Odgovornost zračnih prijevoznika
ČLANAK 19.: Zaštita potrošača
ČLANAK 20.: Računalni sustavi rezervacija
ČLANAK 21.: Socijalni aspekti

GLAVA III.: INSTITUCIONALNE ODREDBE

ČLANAK 22.: Tumačenje i primjena odredaba
ČLANAK 23.: Zajednički odbor
ČLANAK 24.: Rješavanje sporova i arbitraža

ČLANAK 25.: Zaštitne mjere
ČLANAK 26.: Odnos s drugim sporazumima
ČLANAK 27.: Izmjene
ČLANAK 28.: Prestanak
ČLANAK 29.: Registracija Sporazuma
ČLANAK 30.: Stupanje na snagu i privremena primjena

PRILOG I.: Prijelazne odredbe
PRILOG II. Propisi primjenjivi na civilno zrakoplovstvo

REPUBLIKA ARMENIJA (dalje u tekstu „Armenija”),

s jedne strane,

te

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

ugovorne stranke Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu zajedno „Ugovori EU-a”) i države članice Europske unije (dalje u tekstu „države članice EU-a” ili, ako se odnosi na pojedinačnu državu članicu, „država članica EU-a”),

i EUROPSKA UNIJA,

s druge strane;

Armenija i države članice EU-a stranke su Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorene za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944., zajedno s Europskom unijom;

UZIMAJUĆI U OBZIR Sporazum o partnerstvu i suradnji između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Armenije, s druge strane, sastavljen u Luxembourgu 22. travnja 1996.;

ŽELEĆI stvoriti zajednički zračni prostor (ZZP) na temelju cilja otvaranja pristupa tržištima stranaka, uz jednake uvjete tržišnog natjecanja, nediskriminacije i poštovanja istih pravila, uključujući u područjima sigurnosti, zaštite, upravljanja zračnim prometom, tržišnog natjecanja, socijalnih aspekata i okoliša;

ŽELEĆI poboljšati usluge zračnog prijevoza i promicati međunarodni zrakoplovni sustav temeljen na nediskriminaciji te otvorenom i poštenom tržišnom natjecanju među zračnim prijevoznicima na tržištu;

ŽELEĆI promicati svoje interese u pogledu zračnog prijevoza;

PREPOZNAJUĆI važnost koju povezanost učinkovitim zračnim prijevozom ima za promicanje trgovine, turizma, ulaganja te gospodarskog i društvenog razvoja;

SLAŽUĆI SE da je primjereno temeljiti pravila ZZP-a na mjerodavnom zakonodavstvu koje je na snazi u Europskoj uniji, kako je utvrđeno u Prilogu II. ovom Sporazumu;

PREPOZNAJUĆI da potpuna usklađenost s pravilima ZZP-a strankama omogućuje uživanje punih povlastica, koje uključuju otvaranje pristupa tržištima i ostvarivanje što većih koristi za potrošače, industriju i radnike obiju stranaka;

PREPOZNAJUĆI da se osnivanje ZZP-a i provedba njegovih pravila ne mogu postići bez prijelaznih aranžmana u područjima u kojima je to nužno;

PREPOZNAJUĆI važnost odgovarajuće pomoći u tom pogledu;

ŽELEĆI osigurati najviši stupanj sigurnosti i zaštite u zračnom prijevozu i potvrđujući ozbiljnu zabrinutost zbog djela ili prijetnji kojima se ugrožava sigurnost zrakoplova, ugrožava sigurnost osoba ili imovine, negativno utječe na rad zrakoplova i narušava povjerenje putnika u sigurnost civilnog zrakoplovstva;

ODLUČNE da maksimalno iskoriste moguće prednosti regulatorne suradnje i usklađivanja svojih zakona i propisa koji se primjenjuju na civilno zrakoplovstvo;

POTVRĐUJUĆI važne moguće koristi koje mogu proizaći iz konkurentnih usluga zračnog prijevoza i djelatnosti održivog zračnog prijevoza;

ŽELEĆI potaknuti slobodno, pošteno i nenarušeno tržišno natjecanje, prepoznajući da subvencije mogu negativno utjecati na tržišno natjecanje i ugroziti osnovne ciljeve ovog Sporazuma te prepoznajući da se bez ravnopravnih uvjeta tržišnog natjecanja za zračne prijevoznike uz slobodno, pošteno i nenarušeno tržišno natjecanje možda ne ostvare moguće koristi;

NAMJERAVAJUĆI proširiti okvir postojećih sporazuma i dogovora između stranaka s ciljem otvaranja pristupa tržištima i ostvarivanja što većih koristi za potrošače, pošiljatelje, zračne prijevoznike i zračne luke i njihove zaposlenike, zajednice te druge s posrednim koristima;

POTVRĐUJUĆI važnost zaštite okoliša pri razvoju i provedbi politike u području međunarodnog zrakoplovstva;

POTVRĐUJUĆI potrebu za hitnim mjerama za suočavanje s klimatskim promjenama i nastavkom suradnje s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova u sektoru zrakoplovstva, u skladu s multilateralnim dogovorima o tom pitanju, a posebno s relevantnim instrumentima Međunarodne organizacije za civilno zrakoplovstvo (ICAO) i Pariškim sporazumom od 12. prosinca 2015. na temelju Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama;

POTVRĐUJUĆI važnost zaštite potrošača, uključujući zaštita koje pruža Konvencija o ujednačavanju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz, sastavljena u Montrealu 28. svibnja 1999., i postizanja odgovarajuće razine zaštite potrošača u vezi s uslugama zračnog prijevoza te prepoznajući potrebu za uzajamnom suradnjom u tom području;

PREPOZNAJUĆI da se povećanim poslovnim mogućnostima ne namjerava ugroziti standarde rada i standarde povezane s radom koji se primjenjuju u strankama te potvrđujući važnost socijalne dimenzije međunarodnog zrakoplovstva i razmatranja učinaka otvaranja pristupa tržištima na radnu snagu, uvjete zapošljavanja i uvjete rada;

UZIMAJUĆI U OBZIR važnost boljeg pristupa industrije u sektoru zračnog prijevoza kapitalu radi daljnjeg razvoja zračnog prijevoza;

PREPOZNAJUĆI moguće koristi od omogućivanja pristupanja trećih zemalja ovom Sporazumu;

ŽELEĆI sklopiti sporazum o zračnom prijevozu, kojim se dopunjuje Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

ČLANAK 1.

Cilj

Cilj je ovog Sporazuma stvaranje zajedničkog zračnog prostora između stranaka koji će se temeljiti na postupnom otvaranju tržišta, liberalizaciji vlasništva i kontrole nad zračnim prijevoznicima, poštenim i jednakim uvjetima tržišnog natjecanja, nediskriminaciji i zajedničkim pravilima, među ostalim i u područjima sigurnosti, zaštite, upravljanja zračnim prometom, socijalnih aspekata i okoliša. U tom se cilju ovim Sporazumom utvrđuju pravila koja se primjenjuju među strankama u skladu s uvjetima utvrđenima u nastavku. Ta pravila uključuju odredbe utvrđene zakonodavstvom navedenim u Prilogu II.

ČLANAK 2.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma, osim ako je drukčije navedeno, pojam:

1. „Sporazum” znači ovaj Sporazum, svi njegovi prilozi i dodaci te sve njegove izmjene;

2. „zračni prijevoz” znači prijevoz putnika, prtljage, tereta i pošte, odvojeno ili u kombinaciji, koji se obavlja zrakoplovom i koji je na raspolaganju javnosti za naknadu ili najam, uključujući usluge redovitog i neredovitog zračnog prijevoza;

3. „utvrđivanje državljanstva” znači nalaz da zračni prijevoznik koji predlaže pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma ispunjava zahtjeve iz članka 4. ovog Sporazuma u pogledu vlasništva, učinkovitog nadzora i glavnog poslovnog sjedišta;

4. „utvrđivanje sposobnosti” znači nalaz da zračni prijevoznik koji predlaže pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma ima zadovoljavajuće financijske sposobnosti i odgovarajuću upravljačku stručnost za pružanje takvih usluga te je spreman postupati u skladu sa zakonima, propisima i zahtjevima kojima se uređuje pružanje takvih usluga;

5. „nadležna tijela” znači vladine agencije ili državni subjekti odgovorni za administrativne funkcije na temelju ovog Sporazuma;

6. „Konvencija” znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorena za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944., i uključuje:

(a) sve izmjene koje su stupile na snagu na temelju članka 94. točke (a) Konvencije i koje su ratificirale Armenija i država članica EU-a ili države članice EU-a, kako je relevantno za predmetno pitanje; te

(b) sve priloge ili izmjene donesene na temelju članka 90. Konvencije, u mjeri u kojoj su ti prilozi ili izmjene u svakom trenutku na snazi i za Armeniju i za državu članicu EU-a ili za države članice EU-a, kako je relevantno za predmetno pitanje;

7. „puni trošak” znači trošak pružene usluge uvećan za razumnu naknadu za administrativne troškove;

8. „međunarodni zračni prijevoz” znači zračni prijevoz koji prolazi zračnim prostorom preko državnog područja više od jedne države;

9. „stranke” znači, s jedne strane, Armenija, i, s druge strane, Europska unija i njezine države članice;

10. „glavno poslovno sjedište” znači glavno sjedište ili registrirani ured zračnog prijevoznika na državnom području stranke u kojoj se obavljaju glavne financijske funkcije i provodi operativni nadzor nad zračnim prijevoznikom, uključujući upravljanje kontinuiranom plovidbenošću;

11. „zaustavljanje u svrhe koje nisu povezane s prijevozom” znači slijetanje u bilo koju svrhu osim ukrcaja ili iskrcaja putnika, prtljage, tereta i/ili pošte u zračnom prijevozu;

12. „tarife zračnog prijevoza” znači cijene koje se plaćaju zračnim prijevoznicima ili njihovim zastupnicima ili drugim prodavateljima karata za zračni prijevoz putnika (uključujući sve ostale povezane vrste prijevoza) te uvjete pod kojima te cijene važe, uključujući naknadu i uvjete koji se nude agenciji te ostalim pomoćnim službama;

13. „vozarine zračnog prijevoza” znači cijene koje se plaćaju za zračni prijevoz tereta (uključujući sve ostale povezane vrste prijevoza) te uvjete pod kojima te cijene važe, uključujući naknadu i uvjete koji se nude agenciji te ostalim pomoćnim službama;

14. „državno područje” znači, s obzirom na Armeniju, državno područje Republike Armenije i, s obzirom na Europsku uniju i njezine države članice, kopnena područja, unutarnje vode i teritorijalno more država članica na koje se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije u skladu s uvjetima utvrđenima u tim Ugovorima te zračni prostor iznad njih;

15. „korisnička naknada” znači naknada koja se naplaćuje zračnim prijevoznicima kako bi im se dalo na raspolaganje objekte odnosno pružalo usluge zračne luke, zaštite okoliša u zrakoplovstvu, zračne plovidbe ili zaštite zračnog prometa, uključujući povezane usluge i objekte;

16. „samostalno obavljanje usluga” znači stanje u kojem korisnik zračne luke izravno obavlja sam za sebe jednu ili više kategorija zemaljskih usluga i za pružanje takvih usluga ne zaključuje nikakav ugovor s trećom osobom; za potrebe ove definicije korisnici zračne luke ne smatraju se između sebe trećim osobama ako:

a) jedna strana ima većinski udio u vlasništvu drugog; ili

b) jedno te isto tijelo ima većinski udio u vlasništvu oba;

17. „prava pete slobode” znači pravo ili povlastica koju jedna država (dalje u tekstu „država davateljica”) daje zračnim prijevoznicima iz druge države (dalje u tekstu „država primateljica”) za pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza između državnog područja države davateljice i državnog područja treće države, pod uvjetom da takve usluge potječu ili završavaju na državnom području države primateljice;

18. „treća zemlja” znači strana koja nije stranka ovog Sporazuma.

GLAVA I.

GOSPODARSKE ODREDBE

ČLANAK 3.

Dodjela prava

1. Prava iz ovog članka primjenjuju se u skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu.

Prava prometovanja i popis ruta

2. Svaka stranka drugoj stranci na nediskriminirajućoj osnovi dodjeljuje sljedeća prava kako bi zračni prijevoznici iz druge stranke mogli obavljati međunarodni zračni prijevoz:

(a) pravo letenja preko njezina državnog područja bez slijetanja;

(b) pravo zaustavljanja na njezinu državnom području u svrhe koje nisu povezane s prijevozom;

(c) pravo na obavljanje redovitog i neredovitog međunarodnog zračnog prijevoza putnika, tereta ili kombinacije tereta i putnika između točaka[1] na sljedećim rutama:

i. za zračne prijevoznike iz Europske unije:

točke u Europskoj uniji – srednje točke na državnim područjima partnera u okviru Europske politike susjedstva[2], stranaka Višestranog sporazuma o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora[3] ili država članica Europskog udruženja za slobodnu trgovinu[4] – točke u Armeniji – daljnje točke;

ii. za zračne prijevoznike iz Armenije:

točke u Armeniji – srednje točke na državnim područjima partnera u okviru Europske politike susjedstva, stranaka Višestranog sporazuma o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora ili država članica Europskog udruženja za slobodnu trgovinu – točke u Europskoj uniji;

(d) druga prava utvrđena ovim Sporazumom.

Operativna fleksibilnost

3. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu u pogledu bilo kojeg leta ili svih letova i prema svojem odabiru na rutama iz stavka 2.:

(a) operirati letove u bilo kojem smjeru ili u oba smjera;

(b) kombinirati različite brojeve letova u jednoj zrakoplovnoj operaciji;

(c) opsluživati srednje točke, daljnje točke i točke na državnim područjima stranaka u bilo kojoj kombinaciji i bilo kojim redoslijedom u skladu s odredbama stavka 2.;

[1] Upućivanje na točke u ovom članku smatra se upućivanjem na međunarodno priznate zračne luke.
[2] Vidjeti: Zaključci Vijeća od 16. lipnja 2003. doneseni zajedno s Komunikacijom Komisije o Europskoj politici susjedstva od 12. svibnja 2004., koju je Vijeće podržalo u svojim zaključcima od 14. lipnja 2004.
[3] Objavljeno u *Službenom listu Europske unije* br. 285, 16. listopada 2006.
[4] Republika Island, Kraljevina Norveška, Švicarska Konfederacija i Kneževina Lihtenštajn.

(d) izostaviti zaustavljanja na bilo kojoj točki ili bilo kojim točkama;

(e) prebaciti promet s bilo kojeg svojeg zrakoplova na bilo koji drugi vlastiti zrakoplov na bilo kojoj točki (promjena zrakoplova uz zadržavanje istog broja leta);

(f) zaustaviti se na bilo kojoj točki na državnom području ili izvan državnog područja bilo koje stranke;

(g) obavljati tranzitni promet preko državnog područja druge stranke;

(h) objediniti promet na istom zrakoplovu bez obzira na to odakle potječe takav promet; te

(i) opsluživati više od jedne točke u istoj usluzi (koterminalizacija).

Operativna fleksibilnost propisana u ovom stavku može se ostvarivati bez ograničenja u pogledu smjera, bez geografskih ograničenja i bez gubitka bilo kojeg prava na obavljanje prijevoza koji je inače dopušten na temelju ovog Sporazuma, pod uvjetom da:

i. usluge zračnih prijevoznika iz Armenije opslužuju točku u Armeniji;

ii. usluge zračnih prijevoznika iz Europske unije opslužuju točku u Europskoj uniji.

4. Svaka stranka dopušta svakom zračnom prijevozniku da odredi učestalost i kapacitet međunarodnog zračnog prijevoza koji nudi na temelju stanja na tržištu. U skladu s tim pravom ni jedna stranka ne ograničava jednostrano količinu prometa, učestalost ili redovitost usluga, određivanje ruta, polazište ili odredište prometa, tipove zrakoplova koje upotrebljavaju zračni prijevoznici iz druge stranke, osim zbog carinskih, tehničkih, operativnih, ekoloških ili zdravstvenih razloga te razloga sigurnosti upravljanja zračnim prometom ili ako je drugačije propisano ovim Sporazumom.

5. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu pružati usluge, uključujući u okviru sporazuma o skupnoj oznaci, na svakoj točki koja se nalazi u trećoj zemlji koja nije obuhvaćena posebnim rutama, pod uvjetom da ne koriste prava pete slobode.

6. Ništa se u ovom Sporazumu ne smatra:

(a) dodjeljivanjem zračnim prijevoznicima iz Armenije prava na ukrcaj u bilo kojoj državi

članici EU-a putnika, prtljage, tereta i/ili pošte koji se prevoze za naknadu i čije je odredište druga točka u istoj državi članici EU-a;

(b) dodjeljivanjem zračnim prijevoznicima iz Europske unije prava na ukrcaj u Armeniji putnika, prtljage, tereta i/ili pošte koji se prevoze za naknadu i čije je odredište druga točka u Armeniji.

7. U ostvarivanju svojih prava i izvršavanju svojih obveza na temelju ovog Sporazuma stranke se suzdržavaju od svakog oblika diskriminacije zračnih prijevoznika iz druge stranke, posebno na temelju državne pripadnosti.

8. Neovisno o drugim odredbama ovog Sporazuma, svaka stranka ima pravo odbiti obavljanje međunarodnog zračnog prijevoza prema državnom području treće zemlje s kojom ta stranka nema diplomatske odnose, s tog državnog područja ili preko tog državnog područja.

ČLANAK 4.

Odobrenja za rad

1. Po primitku zahtjeva zračnog prijevoznika iz jedne od stranaka za izdavanje odobrenja za rad, druga stranka dodjeljuje odgovarajuće odobrenje za rad i tehničke dozvole po najkraćem postupku, pod uvjetom:

(a) za zračnog prijevoznika iz Armenije:

i. da je glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika u Armeniji te da zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Armenije; te

ii. da Armenija, koja je izdala svjedodžbu zračnog prijevoznika, provodi i održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom te da je nadležno tijelo jasno identificirano; te

iii. da je zračni prijevoznik, osim ako je drukčije određeno u članku 6. ovog Sporazuma, u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, i pod učinkovitim nadzorom Armenije i/ili njezinih državljana;

(b) za zračnog prijevoznika iz Europske unije:

i. da je glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika na državnom području Europske unije te da zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Europske unije; te

ii. da država članica EU-a, koja je izdala svjedodžbu zračnog prijevoznika, provodi i održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom te da je nadležno tijelo jasno identificirano; te

iii. da je zračni prijevoznik, osim ako je drukčije određeno u članku 6. ovog Sporazuma, u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, i pod učinkovitim nadzorom države članice ili država članica Europske unije ili Europskog udruženja slobodne trgovine i/ili njihovih državljana;

(c) da se poštuju odredbe iz članaka 14. i 15. ovog Sporazuma; te

(d) da zračni prijevoznik ispunjava uvjete propisane u zakonima i propisima koje stranka koja obrađuje zahtjev uobičajeno primjenjuje na obavljanje operacija u međunarodnom zračnom prijevozu.

2. Kad dodjeljuju odobrenja za rad i tehničke dozvole, stranke su dužne postupati prema svim prijevoznicima druge stranke bez diskriminacije.

3. Po primitku zahtjeva za odobrenje za rad koji je podnio zračni prijevoznik iz jedne stranke, druga stranka priznaje primjerenost svakog utvrđivanja sposobnosti i/ili državljanstva koje je provela prva stranka u vezi s tim zračnim prijevoznikom kao da su to utvrđivanje provela njezina vlastita nadležna tijela i ne istražuje dodatno ta pitanja, osim kako je propisano u podstavcima (a) i (b) ovog stavka.

(a) Ako po primitku zahtjeva za odobrenje za rad koji je podnio zračni prijevoznik ili nakon dodjeljivanja takvog odobrenja nadležna tijela stranke koja je primila zahtjev imaju konkretan razlog da posumnjaju da, usprkos utvrđivanju koje je provela druga stranka, nisu ispunjeni uvjeti propisani u stavku 1. ovog članka za dodjeljivanje odgovarajućih odobrenja za rad ili tehničkih dozvola, stranka koja je primila zahtjev o tome odmah obavješćuje drugu stranku uz navođenje bitnih razloga za svoju sumnju. U tom slučaju bilo koja stranka može zatražiti savjetovanje, koje može uključivati predstavnike nadležnih tijela stranaka, i/ili dodatne informacije relevantne za to pitanje, te se zahtjev za savjetovanje mora ispuniti što je prije moguće. Ako se pitanje ne riješi, bilo koja stranka može ga uputiti Zajedničkom odboru.

(b) Ovaj stavak ne obuhvaća priznavanje utvrđivanja koja se odnose na certifikate ili dozvole povezane sa sigurnošću, sigurnosne mjere ili pokrivenost osiguranjem.

ČLANAK 5.

Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja za rad

1. Bilo koja stranka može odbiti, opozvati, suspendirati, uvesti uvjete za ili ograničiti odobrenja za rad ili tehničke dozvole ili na neki drugi način odbiti, suspendirati, uvesti uvjete za ili ograničiti operacije zračnog prijevoznika iz druge stranke:

(a) za zračnog prijevoznika iz Armenije:

i. ako glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika nije u Armeniji ili ako zračni prijevoznik nema važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Armenije; ili

ii. ako Armenija, koja je izdala svjedodžbu zračnog prijevoznika, ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom ili ako nadležno tijelo nije jasno identificirano; ili

iii. ako zračni prijevoznik, osim ako je drukčije određeno u članku 6. ovog Sporazuma, nije u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, ili pod učinkovitim nadzorom Armenije i/ili njezinih državljana;

(b) za zračnog prijevoznika iz Europske unije:

i. ako glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika nije na državnom području Europske unije ili ako zračni prijevoznik nema važeću operativnu licenciju u skladu s pravom Europske unije; ili

ii. ako država članica EU-a, koja je izdala svjedodžbu zračnog prijevoznika, ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom ili ako nadležno tijelo nije jasno identificirano; ili

iii. ako zračni prijevoznik, osim ako je drukčije određeno u članku 6. ovog Sporazuma, nije u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, ili pod učinkovitim nadzorom države članice ili država članica Europske unije ili Europskog udruženja slobodne trgovine i/ili njihovih državljana;

(c) ako se ne poštuju odredbe iz članaka 8., 14. i 15. ovog Sporazuma; ili

(d) ako zračni prijevoznik ne ispunjava uvjete propisane u zakonima i propisima iz članka 7.

ovog Sporazuma i/ili zakone i propise koje stranka koja obrađuje zahtjev uobičajeno primjenjuje na obavljanje operacija u međunarodnom zračnom prijevozu.

2. Osim ako je za sprečavanje daljnje neusklađenosti s ovim člankom stavkom 1. podstavcima (c) ili (d) neophodno trenutačno poduzeti mjere, prava utvrđena u ovom članku ostvaruju se samo nakon savjetovanja s drugom strankom.

3. Ovim se člankom ne ograničavaju prava bilo koje stranke da odbije, opozove, suspendira, uvede uvjete za ili ograniči odobrenja za rad ili tehničke dozvole zračnih prijevoznika iz druge stranke u skladu s člankom 14. ili 15. ovog Sporazuma.

ČLANAK 6.

Ulaganja u zračne prijevoznike

1. Ne dovodeći u pitanje članke 4. i 5. ovog Sporazuma i nakon što u skladu s člankom 23. stavkom 8. Zajednički odbor provede provjeru da na temelju vlastitih relevantnih zakona svaka od stranaka i/ili njezini državljani mogu steći većinsku udio u vlasništvu i/ili učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz druge stranke, stranke mogu dopustiti da države članice EU-a i/ili njihovi državljani steknu većinski udio u vlasništvu i/ili učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz Armenije ili da Armenija i/ili njezini državljani steknu većinski udio u vlasništvu i/ili učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz Europske unije u skladu sa stavkom 2. ovog članka.

2. U vezi sa stavkom 1. ovog članka konkretna ulaganja stranaka i/ili njihovih državljana u zračne prijevoznike pojedinačno se dopuštaju na temelju prethodne odluke Zajedničkog odbora u skladu s člankom 23. stavkom 2. ovog Sporazuma.

U toj se odluci navode uvjeti povezani s pružanjem dogovorenih usluga na temelju ovog Sporazuma i povezani s uslugama između stranaka i trećih zemalja. Odredbe članka 23. stavka 11. ovog Sporazuma ne primjenjuju se na tu odluke.

ČLANAK 7.

Usklađenost sa zakonima i propisima

1. Kad zrakoplov ulazi na državno područje jedne od stranaka, leti u tom državnom području ili izlazi s tog državnog područja, zračni prijevoznici iz druge stranke dužni su poštovati zakone i propise koji se primjenjuju na državnom području te stranke u pogledu ulaska zrakoplova kojim se obavlja međunarodni zračni prijevoz na to državno područje, letenja takvog zrakoplova u tom

državnom području ili izlaska takvog zrakoplova s tog državnog područja.

2. Kad zrakoplov ulazi na državno područje jedne od stranaka, leti u tom državnom području ili izlazi s tog državnog područja, putnici, posada, prtljaga, teret i/ili pošta zračnih prijevoznika iz druge stranke, ili bilo tko tko djeluje u njihovo ime, dužni su poštovati zakone i propise koji se primjenjuju na državnom području te stranke u pogledu ulaska putnika, posade, prtljage, tereta i/ili pošte u zrakoplovu na to državno područje, njihovih aktivnosti na tom državnom području ili njihova izlaska s tog državnog područja (uključujući propise koji se odnose na ulazak, odobrenje, imigraciju, putovnice, carinu i karantenu te, ako je riječ o pošti, poštanske propise).

3. Stranke dopuštaju, na svojem državnom području, zračnim prijevoznicima iz druge stranke da poduzmu mjere kako bi osigurale da se prevoze samo osobe koje imaju putne isprave potrebne za ulazak na državno područje druge stranke ili za tranzit preko tog državnog područja.

ČLANAK 8.

Pošteno tržišno natjecanje

1. Stranke potvrđuju da je njihov zajednički cilj imati pošteno i konkurentno okruženje te poštene i jednake prilike kako bi se trgovačka društva obiju stranaka koja sudjeluju u pružanju usluga zračnog prijevoza mogla natjecati u pružanju dogovorenih usluga na utvrđenim rutama. Stoga stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale potpunu provedbu ovog cilja.

2. Stranke tvrde da je slobodno, pošteno i neometano tržišno natjecanje važno za promicanje ciljeva ovog Sporazuma i smatraju da su za učinkovito pružanje usluga zračnog prijevoza važni postojanje sveobuhvatnih propisa u području tržišnog natjecanja i neovisnog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja te pouzdana i djelotvorna provedba vlastita prava u području tržišnog natjecanja. Pravo u području tržišnog natjecanja svake stranke kojim se reguliraju pitanja iz ovog članka, s povremenim izmjenama, primjenjuje se na rad zračnih prijevoznika u nadležnosti odgovarajuće stranke. Stranke dijele ciljeve usklađenosti i konvergencije prava u području tržišnog natjecanja te djelotvorne primjene tog prava. Stranke će prema potrebi surađivati kad je to važno za djelotvornu primjenu prava u području tržišnog natjecanja, među ostalim dopuštajući, u skladu sa svojim propisima i sudskom praksom, da njihova trgovačka društva ili drugi državljani daju informacije koje se važne za radnje koje tijela za zaštitu tržišnog natjecanja obiju stranaka poduzimaju u području tržišnog natjecanja.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne utječe na, ograničava ili ugrožava ovlasti i nadležnosti odgovarajućih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i sudova bilo koje stranke (i Europske komisije), a sva pitanja koja se odnose na provedbu prava u području tržišnog natjecanja i dalje su u isključivoj nadležnosti tih tijela i sudova. Stoga ni jedna mjera koju neka od stranaka poduzme u skladu s ovim

člankom ne dovodi u pitanje moguće mjere koje poduzimaju ta tijela i sudovi.

4. Svaka mjera poduzeta u skladu s ovim člankom pod isključivom je odgovornosti stranaka i namijenjena je isključivo drugoj stranci i/ili društvima koja pružaju usluge zračnog prijevoza prema strankama/iz stranaka. Na takvu se mjeru ne primjenjuje postupak za rješavanje sporova predviđen u članku 24. ovog Sporazuma.

5. Svaka je stranka dužna ukinuti sve oblike diskriminacije ili nepoštenih praksi koje bi mogle negativno utjecati na to da se društvima iz druge stranke koja sudjeluju u pružanju usluga zračnog prijevoza osiguraju poštene i jednake prilike da se natječu u pružanju usluga zračnog prijevoza.

6. Ni jedna stranka ne smije davati niti dopustiti davanje javnih subvencija ili potpora bilo kojem trgovačkom društvu ako bi te subvencije ili potpore mogle znatno i negativno utjecati na to da se društvima iz druge stranke osiguraju poštene i jednake prilike da se natječu u pružanju usluga zračnog prijevoza. Takve subvencije ili potpore mogu uključivati, ali nisu ograničene na: unakrsno subvencioniranje, pokrivanje gubitaka iz redovnog poslovanja, pribavljanje kapitala, bespovratna sredstva, jamstva, zajmove ili osiguranje po povlaštenim uvjetima, zaštitu od stečaja, odustajanje od naplate dugovanja, odustajanje od uobičajenog povrata na uložena javna sredstva, porezne olakšice ili oslobođenja od poreza, naknade za financijske obveze koje nameću javna tijela i davanje na raspolaganje odnosno pružanje na diskriminacijskoj ili nekomercijalnoj osnovi objekata odnosno usluga u zračnoj plovidbi i zračnim lukama, goriva, zemaljskih usluga, sigurnosti, računalnih sustava rezervacija, dodjele slotova ili drugih povezanih objekata odnosno usluga potrebnih za pružanje usluga zračnog prijevoza.

7. Ako stranka daje javne subvencije ili potpore trgovačkom društvu, ona se mora pobrinuti da te mjere budu transparentne svim primjerenim sredstvima, među kojima može biti i zahtjev da trgovačko društvo jasno i odvojeno navede tu subvenciju ili potporu u svojim financijskim izvještajima.

8. Na zahtjev druge stranke svaka stranka drugoj stranci u razumnom roku dostavlja financijske izvještaje koji se odnose na subjekte u nadležnosti prve stranke i sve druge takve informacije koje druga stranka može razumno zatražiti kako bi osigurala da se poštuju odredbe ovog članka. To može uključivati detaljne informacije o subvencijama ili potporama. Stranka koja traži pristup informacijama može u slučaju dostavljanja takvih informacija primijeniti postupak za povjerljivo postupanje s informacijama.

9. Ne dovodeći u pitanje mjere koje odgovarajuće tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja i/ili sud poduzme za provedbu pravila iz stavaka 5. i 6.:

(a) ako jedna stranka utvrdi da je trgovačko društvo izloženo diskriminaciji ili nepoštenoj poslovnoj praksi u smislu stavka 5. ili 6. i da se to može dokazati, ta stranka može drugoj stranci dostaviti svoje primjedbe u pisanom obliku. Nakon što obavijesti drugu stranku, stranka se može i obratiti odgovornim vladinim tijelima na državnom području druge

stranke, uključujući subjekte na središnjoj, regionalnoj, provincijskoj ili lokalnoj razini, kako bi raspravila pitanja na koja se odnosi ovaj članak. Uz to, stranka može zatražiti savjetovanje s drugom strankom o tom pitanju kako bi se pokušao riješiti problem. Takva savjetovanja počinju u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva. U međuvremenu, stranke razmjenjuju dovoljne informacije za potpuno razmatranje problematičnog pitanja koje je iznijela jedna od stranaka;

(b) ako stranke ne uspiju riješiti problem putem savjetovanja u roku od trideset (30) dana od početka savjetovanja ili ako savjetovanje ne započnu u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva koji se odnosi na navodno kršenje stavka 5. ili 6., stranka koja je zatražila savjetovanje ima pravo predmetnim trgovačkim društvima druge stranke suspendirati ostvarivanje prava koja su im utvrđena ovim Sporazumom tako što odbija, opoziva ili suspendira odobrenje za rad/dozvolu ili nameće uvjete koje smatra nužnima za ostvarivanje tih prava ili uvodi pristojbe ili poduzima druge mjere. Sve mjere iz ovog stavka moraju biti primjerene, razmjerne te u pogledu područja primjene i trajanja ograničene na ono što je nužno potrebno.

10. Svaka stranka djelotvorno primjenjuje protumonopolske zakone u skladu sa stavkom 2. te trgovačkim društvima zabranjuje:

(a) da zajedno s drugim društvom sklapaju sporazume, donose odluke ili sudjeluju u usklađenim djelovanjima koji mogu utjecati na usluge zračnog prijevoza prema toj stranci ili od te stranke ako je cilj ili posljedica tih sporazuma sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja. Ta se zabrana može proglasiti neprimjenjivom ako takvi sporazumi, odluke ili prakse doprinose poboljšanju stvaranja ili distribucije usluga ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka, a istodobno potrošačima omogućuju pravedan udio u koristi koja iz njih proizlazi i pri tome: (a) predmetnim trgovačkim društvima ne nameću ograničenja koja nisu nužna za postizanje navedenih ciljeva; (b) takvim zračnim prijevoznicima ne pružaju mogućnost isključivanja konkurencije s tržišta s obzirom na znatan dio navedenih proizvoda; te

(b) da zloupotrebljavaju vladajući položaj na način koji može utjecati na usluge zračnog prijevoza prema toj stranci/iz te stranke.

11. Svaka stranka povjerava provedbu protumonopolskih zakona iz stavka 10. isključivo svojem relevantnom i neovisnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja i/ili sudu.

12. Ne dovodeći u pitanje bilo koju mjeru koju je poduzelo relevantno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja i/ili sud kako bi se primjenjivala pravila iz stavka 10., ako jedna od stranaka utvrdi da neko trgovačko društvo trpi zbog navodnog kršenja stavka 10. i da se to može dokazati, ta stranka može drugoj stranci dostaviti svoje primjedbe u pisanom obliku. Nakon što obavijesti drugu stranku, stranka se može i obratiti odgovornim vladinim tijelima na državnom području druge stranke, uključujući subjekte na središnjoj, regionalnoj, provincijskoj ili lokalnoj razini, kako bi raspravila pitanja na koja se odnosi ovaj članak. Uz to, stranka može zatražiti savjetovanje s drugom

strankom o tom pitanju kako bi se pokušao riješiti problem. Takva savjetovanja počinju u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva. U međuvremenu, stranke razmjenjuju dovoljno informacija kako bi omogućile potpuno razmatranje problematičnog pitanja koje je iznijela jedna od stranaka.

13. Ako stranke ne uspiju riješiti problem putem savjetovanja u roku od trideset (30) dana od početka savjetovanja ili ako savjetovanje ne započne u roku od trideset (30) dana od primanja zahtjeva koji se odnosi na navodno kršenje stavka 10. i ako relevantno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ili sud utvrdi povredu protumonopolskih zakona, stranka koja je zatražila savjetovanje ima pravo predmetnim trgovačkim društvima druge stranke suspendirati ostvarivanje prava koja su im utvrđena ovim Sporazumom tako što odbija, opoziva ili suspendira odobrenje za rad/dozvolu ili nameće uvjete koje smatra nužnima za ostvarivanje tih prava ili uvodi pristojbe ili poduzima druge mjere. Sve mjere iz ovog stavka moraju biti primjerene, razmjerne te u pogledu područja primjene i trajanja ograničene na ono što je nužno potrebno.

ČLANAK 9.

Komercijalne mogućnosti

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu A Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Stranke se slažu da bi prepreke poslovanju na koje nailaze komercijalni operatori mogle negativno utjecati na koristi koje se žele postići ovim Sporazumom. Stranke stoga ulaze u djelotvoran i uzajaman proces uklanjanja prepreka poslovanju komercijalnih operatora iz obiju stranaka ako te prepreke mogu negativno utjecati na komercijalne operacije, uzrokovati narušavanje tržišnog natjecanja ili utjecati na jednake prilike za tržišno natjecanje.

3. Od zračnih prijevoznika iz dviju stranaka ne zahtijeva se zadržavanje lokalnog sponzora.

4. Zajednički odbor osnovan u skladu s člankom 23. ovog Sporazuma dužan je izraditi postupak za suradnju u vezi s poslovanjem i komercijalnim mogućnostima; pratiti napredak u djelotvornom uklanjanju prepreka poslovanju komercijalnih operatora i redovno preispitivati kretanja, među ostalim u cilju zakonodavnih izmjena. U skladu s člankom 23. ovog Sporazuma stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi raspravljanja o pitanjima u vezi s primjenom ovog članka.

5. Zračni prijevoznici iz svake stranke imaju pravo na državnom području druge stranke slobodno uspostavljati urede i objekte koji su potrebni za pružanje usluga zračnog prijevoza te za promicanje i prodaju usluga zračnog prijevoza i srodnih aktivnosti, uključujući pravo prodaje i

izdavanja karata i/ili manifesta u zračnom prijevozu, vlastitih i onih drugih zračnih prijevoznika.

6. Zračni prijevoznici iz svake stranke imaju pravo, u skladu sa zakonima i drugim propisima druge stranke u vezi s ulaskom, boravištem i zapošljavanjem, dovesti i zadržati na državnom području druge stranke svoje rukovodeće, prodajno, tehničko, operativno i drugo stručno osoblje koje je potrebno za podršku pružanju usluga zračnog prijevoza. Obje su stranke dužne olakšati i ubrzati dodjelu odobrenja za rad, ako je potrebno, za osoblje zaposleno u uredima u skladu s ovim stavkom, uključujući ono osoblje koje obavlja određene privremene poslove, ako to ne prelazi devedeset (90) dana, podložno odgovarajućim zakonima i propisima na snazi.

7. (a) Ne dovodeći u pitanje podstavak (b) ovog stavka, svaki zračni prijevoznik ima u vezi sa zemaljskim uslugama na državnom području druge stranke:

i. pravo na obavljanje vlastitih zemaljskih usluga (samostalno obavljanje usluga); ili

ii. pravo na biranje među konkurentskim dobavljačima, uključujući druge zračne prijevoznike, koji pružaju zemaljske usluge u cijelosti ili djelomično, ako je tim dobavljačima dopušten pristup tržištu na temelju zakona i drugih propisa svake stranke i ako su takvi dobavljači prisutni na tržištu.

(b) Prava iz ovog stavka podstavka (a) točaka i. i ii. podliježu samo specifičnim ograničenjima u smislu raspoloživog prostora ili kapaciteta koja proizlaze iz potrebe za održavanjem sigurnog rada zračne luke. Ako je takvim ograničenjima samostalno obavljanje usluga ograničeno, spriječeno ili isključeno i ako nema stvarnog tržišnog natjecanja među pružateljima zemaljskih usluga, predmetna se stranka mora pobrinuti da sve takve usluge budu dostupne svim zračnim prijevoznicima na jednakoj i nediskriminirajućoj osnovi; cijene tih usluga određuju se prema odgovarajućim, objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

8. Svaki pružatelj zemaljskih usluga, neovisno o tome je li zračni prijevoznik, ima u pogledu pružanja tih usluga na državnom području druge stranke pravo pružati te usluge zračnim prijevoznicima stranaka koje posluju u toj zračnoj luci, ako je tako ovlašten i u skladu s primjenjivim zakonima i propisima.

9. Svaka se stranka dužna pobrinuti da se njezini propisi, smjernice i postupci za dodjelu slotova u zračnim lukama na njezinu državnom području primjenjuju neovisno, transparentno, djelotvorno, nediskriminirajuće i pravovremeno.

10. Stranka može u isključivo informativne svrhe zahtijevati da je se obavješćuje o operativnim planovima, programima ili rasporedima usluga zračnog prijevoza koji se obavljaju na temelju ovog Sporazuma kako bi mogla provjeriti poštovanje prava dodijeljenih na temelju ovog Sporazuma. Ako jedna od stranaka zahtijeva takvo obavješćivanje, dužna je smanjiti administrativna opterećenja

koja zbog zahtjeva i postupaka u pogledu obavješćivanja nastaju za posrednike u zračnom prijevozu i zračne prijevoznike iz druge stranke.

11. Svaki zračni prijevoznik iz svake stranke može se baviti prodajom usluga zračnog prijevoza i povezanih usluga na državnom području druge stranke, izravno i/ili, po nahođenju zračnog prijevoznika, preko svojih prodajnih zastupnika, preko drugih posrednika koje imenuje zračni prijevoznik ili putem interneta ili bilo kojeg drugog dostupnog kanala. Svaki zračni prijevoznik ima pravo prodavati takve prijevozne i povezane usluge, a svaka osoba smije slobodno kupovati takve prijevozne i povezane usluge u valuti tog državnog područja ili u slobodno konvertibilnim valutama.

12. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu na državnom području druge stranke plaćati lokalne troškove, uključujući, iako ne i ograničeno na, kupovinu goriva i plaćanje naknada zračne luke, u lokalnoj valuti. Po vlastitom nahođenju, zračni prijevoznici iz svake stranke mogu na državnom području druge stranke takve troškove plaćati u slobodno konvertibilnim valutama prema tržišnom tečaju.

13. Svaki zračni prijevoznik ima pravo na zahtjev promijeniti lokalne prihode u slobodno konvertibilne valute te na bilo koji način i u bilo koje doba doznačiti lokalne prihode s državnog područja druge stranke u zemlju vlastitog izbora. Te se konverzije i doznake dopuštaju odmah, bez ograničenja ili oporezivanja koja bi se odnosila na te konverzije i doznake, prema tečaju primjenjivom za tekuće transakcije i s doznačivanjem na dan kad prijevoznik podnese prvi zahtjev za doznačivanje te te konverzije i doznake nisu podložne nikakvim naknadama osim naknada koje banke uobičajeno naplaćuju za takve konverzije i doznake.

14. Kad izvršava ili nudi usluge na temelju ovog Sporazuma, svaki zračni prijevoznik iz neke od stranaka može sklapati dogovore o zajedničkom plasiranju na tržište, kao što su sporazumi o rezervaciji kapaciteta ili sporazumi o skupnoj oznaci, s:

(a) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz stranaka;

(b) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz treće zemlje; i

(c) bilo kojim površinskim (kopnenim ili morskim) prijevoznicima iz bilo koje zemlje;

pod uvjetom i. da ovlašteni zračni prijevoznik ima odgovarajuća prava prometovanja, ii. da zračni prijevoznici koji komercijaliziraju uslugu imaju odgovarajuća prava na rute i iii. da ti dogovori ispunjavaju zahtjeve za sigurnost i konkurentnost koji se uobičajeno primjenjuju u takvim dogovorima.

15. Kad je riječ o putničkom prijevozu koji je prodan u okviru dogovora o zajedničkom plasiranju

na tržište, kupca se na mjestu prodaje, ili u svakom slučaju u trenutku prijave ili, ako je riječ o presjedanju, prije ukrcaja, obavješćuje o tome koji će prijevoznici izvršiti prijevoz za svaki dio usluge.

16. Kad je riječ o putničkom prijevozu, pružatelji usluga površinskog prijevoza ne podliježu zakonima i propisima kojima se uređuje zračni prijevoz ako bi jedini razlog za to podlijeganje bio taj što taj površinski prijevoz izvodi zračni prijevoznik pod svojim imenom.

17. Ne dovodeći u pitanje bilo koju drugu odredbu ovog Sporazuma, zračnim prijevoznicima i neizravnim pružateljima usluga prijevoza tereta iz stranaka dopušta se bez ograničenja da u vezi s međunarodnim zračnim prometom koriste bilo kakav površinski prijevoz tereta do bilo koje točke na državnim područjima stranaka ili u trećim zemljama, ili od bilo koje takve točke, uključujući prijevoz do i od svih međunarodno priznatih zračnih luka s carinskim objektima i uključujući, ako je primjenjivo, pravo prijevoza tereta pod carinskim nadzorom. Takav teret, bilo da se kreće površinom ili zrakom, mora imati pristup carinskim postupcima i objektima u zračnim lukama. Zračni prijevoznici mogu odabrati da sami obavljaju vlastiti površinski prijevoz ili da ga pruže na temelju dogovora s drugim površinskim prijevoznicima, uključujući površinski prijevoz koji izvršavaju drugi zračni prijevoznici i neizravni pružatelji usluga zračnog prijevoza tereta. Takve usluge intermodalnog prijevoza tereta mogu se nuditi po jedinstvenoj cijeni koja obuhvaća kombinaciju zračnog i površinskog prijevoza, pod uvjetom da se pošiljatelji ne dovedu u zabludu u vezi s činjenicama o načinima prijevoza.

18. Zračni prijevoznici iz svake stranke imaju pravo sklapanja dogovora o franšizingu ili brendingu s trgovačkim društvima, uključujući zračne prijevoznike, iz bilo koje stranke ili trećih zemalja, pod uvjetom da zračni prijevoznici imaju odgovarajuće odobrenje i da ispunjavaju uvjete propisane na temelju zakona i propisa koje stranke primjenjuju na takve dogovore, osobito one kojima se zahtijeva otkrivanje identiteta zračnog prijevoznika koji pruža uslugu.

19. Zračni prijevoznici iz svake stranke mogu sklopiti sporazume o davanju zrakoplova s posadom ili bez posade za obavljanje operacije međunarodnog zračnog prijevoza s:

(a) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz stranaka; i

(b) bilo kojim zračnim prijevoznikom ili prijevoznicima iz treće zemlje;

pod uvjetom da svi sudionici u takvim sporazumima imaju odgovarajuća odobrenja i da ispunjavaju uvjete propisane na temelju odgovarajućih zakona i propisa koje stranke primjenjuju na takve dogovore. Ni jedna stranka ne zahtijeva od zračnog prijevoznika koji pruža zrakoplove da ima prava prometovanja na temelju ovog Sporazuma za rute na kojima će zrakoplov obavljati operacije. Stranke mogu zahtijevati da te sporazume odobre njihova nadležna tijela. Ako stranka zahtijeva takvo odobrenje, ona je dužna smanjiti administrativna opterećenja koja zbog postupka za ishođenje odobrenja nastaju zračnim prijevoznicima.

ČLANAK 10.

Carine i oporezivanje

1. Po dolasku na državno područje jedne stranke zrakoplovi zračnih prijevoznika iz druge stranke kojima se obavljaju operacije međunarodnog zračnog prijevoza, njihova uobičajena oprema, gorivo, maziva, potrošni tehnički materijal, zemaljska oprema, rezervni dijelovi (uključujući motore), zalihe zrakoplova (uključujući, ali ne ograničavajući se na, hranu, piće, alkoholna pića, duhan i druge proizvode namijenjene za prodaju putnicima ili za upotrebu od strane putnika u ograničenim količinama tijekom leta) i drugi artikli namijenjeni za upotrebu ili upotrebljavani isključivo u vezi s radom ili opsluživanjem zrakoplova u međunarodnom zračnom prijevozu izuzimaju se, na temelju uzajamnosti i pod uvjetom da ta oprema i zalihe ostanu u zrakoplovu, od svih uvoznih ograničenja, poreza na imovinu i kapitalnih poreza, carina, trošarina i sličnih pristojbi i naknada:

(a) koje su uvela nacionalna tijela, lokalna tijela ili Europska unija; i

(b) koji se ne temelje na troškovima pruženih usluga.

2. Na temelju uzajamnosti izuzimaju se od poreza, nameta, carina, pristojbi i davanja iz stavka 1. ovog članka, uz iznimku davanja na temelju troškova pruženih usluga:

(a) zalihe zrakoplova unesene na državno područje stranke ili dobavljene na državnom području stranke i ukrcane u zrakoplov, u razumnim količinama, predviđene za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza koji je na odlasku, čak i kad se planira koristiti te zalihe na dijelu puta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja;

(b) zemaljska oprema i rezervni dijelovi (uključujući motore) uneseni na državno područje stranke radi servisiranja, održavanja ili popravaka zrakoplova zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza;

(c) gorivo, mazivo i potrošni tehnički materijali uneseni na državno područje stranke ili dobavljeni na državnom području stranke za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza, čak i kad se planira koristiti te zalihe na dijelu puta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja;

(d) tiskani materijali, kako je propisano u carinskom zakonodavstvu svake stranke, uneseni na državno područje jedne stranke ili dobavljeni na državnom području jedne stranke i ukrcani za upotrebu u zrakoplovu u zrakoplov zračnog prijevoznika iz druge stranke kojim se pruža usluga međunarodnog zračnog prijevoza koji je na odlasku, čak i kad se planira koristiti te zalihe na dijelu puta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da na nediskriminirajući način uvede poreze, davanja, carine, naknade i pristojbe za gorivo dobavljeno na njezinu državnom području za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika koji obavlja prijevoz između dviju točaka na njezinu državnom području.

4. Uobičajena oprema koja se nalazi u zrakoplovu, kao i materijal, zalihe i rezervni dijelovi iz stavaka 1. i 2. ovog članka koji se obično drže u zrakoplovu čiji je operator zračni prijevoznik iz jedne stranke može se istovariti na državnom području druge stranke samo uz prethodno odobrenje carinskih tijela te stranke te se može zahtijevati da se ti artikli čuvaju pod nadzorom ili kontrolom tih tijela, sve do njihova ponovnog izvoza ili zbrinjavanja na drugi način u skladu s carinskim propisima.

5. Iznimke propisane u ovom članku mogu se primijeniti i kad zračni prijevoznici iz jedne stranke imaju ugovor s drugim zračnim prijevoznikom, koji koristi slične iznimke koje je dodijelila druga stranka, za posudbu ili prijenos artikala navedenih u stavcima 1. i 2. ovog članka na državnom području druge stranke.

6. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava bilo koju stranku da uvede poreze, davanja, carine, pristojbe i naknade za robu koja se prodaje putnicima, a koja nije namijenjena za potrošnju u zrakoplovu, na dijelu zračnog prijevoza između dviju točaka unutar njezina državnog područja na kojima je dopušteno ukrcavanje i iskrcavanje.

7. Prtljaga i teret u izravnom tranzitu preko državnog područja stranke izuzimaju se od poreza, carina, naknada i ostalih sličnih pristojbi koji se ne temelje na trošku pružene usluge.

8. Može se zahtijevati da se oprema i zalihe iz stavaka 1. i 2. ovog članka čuvaju pod nadzorom ili kontrolom nadležnih tijela.

9. Odredbe ovog Sporazuma ne utječu na područje poreza na dodanu vrijednost (PDV).

10. Ovaj Sporazum ne utječe na odredbe konvencija između pojedinačnih država članica EU-a i Armenije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja dohotka i kapitala.

ČLANAK 11.

Korisničke naknade

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne

pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu A Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Svaka je stranka dužna osigurati da su korisničke naknade koje njezina nadležna tijela ili subjekti mogu uvesti zračnim prijevoznicima iz druge stranke za korištenje usluga u zračnoj plovidbi i kontrole zračnog prometa povezane s troškovima i da te korisničke naknade nisu nepravedno diskriminirajuće. U svakom se slučaju takve korisničke naknade ne smiju uvesti zračnim prijevoznicima iz druge stranke pod uvjetima koji su nepovoljniji od najpovoljnijih uvjeta koji su na raspolaganju bilo kojem drugom zračnom prijevozniku.

3. Svaka stranka osigurava da korisničke naknade koje njezina nadležna tijela ili subjekti mogu uvesti zračnim prijevoznicima iz druge stranke za korištenje zračne luke, zaštite zračnog prometa i povezanih objekata i usluga, uz iznimku korisničkih naknada koje se naplaćuju za usluge opisane u članku 9. stavku 7. ovog Sporazuma, nisu nepravedno diskriminirajuće, da te korisničke naknade ne diskriminiraju na temelju državne pripadnosti te da se te korisničke naknade ravnopravno raspodjeljuju među kategorijama korisnika. Ne dovodeći u pitanje članak 16. stavak 1., te korisničke naknade mogu odražavati, ali ne smiju premašiti, pune troškove koje nadležna tijela ili subjekti imaju za osiguravanje odgovarajuće zračne luke te objekata i usluga zaštite zračnog prometa u toj zračnoj luci ili u zračnim lukama u kojima se primjenjuje zajednički sustav naplate. Te korisničke naknade mogu obuhvaćati razuman prinos na aktivu, nakon amortizacije. Objekti i usluge za koje se naplaćuju korisničke naknade pružaju se na učinkovitoj i ekonomičnoj osnovi. U svakom se slučaju te korisničke naknade primjenjuju na zračne prijevoznike iz druge stranke pod uvjetima koji nisu nepovoljniji od najpovoljnijih uvjeta koji su na raspolaganju bilo kojem drugom zračnom prijevozniku u trenutku primjene naknada.

4. Svaka stranka zahtijeva od nadležnih tijela ili subjekata na svojem državnom području i zračnih prijevoznika koji koriste usluge i objekte da prema potrebi provode savjetovanja i razmjenjuju informacije kako bi se omogućilo točno procjenjivanje opravdanosti korisničkih naknada u skladu s načelima iz stavaka 2. i 3. ovog članka. Svaka se stranka dužna pobrinuti da nadležna tijela ili subjekti dovoljno unaprijed dostave korisnicima prethodnu obavijest o svakom prijedlogu za mijenjanje korisničkih naknada kako bi se korisnicima omogućilo da daju svoje mišljenje i komentare prije promjena.

ČLANAK 12.

Tarife i vozarine zračnog prijevoza

1. Stranke dopuštaju da zračni prijevoznici slobodno određuju tarife i vozarine zračnog prijevoza na temelju slobodnog i poštenog tržišnog natjecanja.

2. Svaka stranka može u isključivo informativne svrhe i na nediskriminirajućoj osnovi

zahtijevati da se na pojednostavnjenoj osnovi njezina nadležna tijela obavješćuju o tarifama i vozarinama zračnog prijevoza koje zračni prijevoznici iz obiju stranaka nude za usluge koje potječu s njezina državnog područja. Ne može se zahtijevati da se takva obavijest zračnih prijevoznika dostavi ranije od početne ponude tarife odnosno vozarine zračnog prijevoza.

3. Nadležna tijela mogu raspravljati o pitanjima kao što su, među ostalim, ali ne i ograničeno na, zahtjevi i postupci u pogledu obavješćivanja o tarifama i vozarinama zračnog prijevoza te tarife i vozarine zračnog prijevoza koje mogu biti neopravdane, nerazumne, diskriminirajuće ili subvencionirane.

ČLANAK 13.

Statistički podaci

1. Svaka stranka drugoj stranci dostavlja dostupne statističke podatke koji se odnose na zračni prijevoz na temelju ovog Sporazuma, kako se zahtijeva odgovarajućim zakonima i propisima stranaka, na nediskriminirajućoj osnovi i u razumnoj mjeri.

2. Stranke surađuju, uključujući u okviru Zajedničkog odbora u skladu s člankom 23. ovog Sporazuma, kako bi olakšale međusobnu razmjenu statističkih podataka za potrebe praćenja razvoja zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma.

GLAVA II.

REGULATORNA SURADNJA

ČLANAK 14.

Sigurnost zračnog prometa

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Kako bi se osiguralo da stranke provode odredbe ovog članka te regulatorne zahtjeve i standarde iz stavka 1. ovog članka, Armenija sudjeluje u radu Europske agencije za sigurnost zračnog prometa kao promatrač od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma.

(a) Prijelaz Armenije na usklađenost s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, podliježe kontinuiranom praćenju i periodičnim evaluacijama, koje će provoditi Europska unija u suradnji s Armenijom.

(b) U trenutku kad Armenija bude smatrala da ispunjava regulatorne zahtjeve i standarde koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ona obavješćuje Europsku uniju da bi trebalo provesti evaluaciju.

(c) U trenutku kad Armenija bude u potpunosti usklađena s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, Zajednički odbor, osnovan na temelju članka 23. ovog Sporazuma, Armeniji određuje točan status i uvjete za sudjelovanje koji je značajniji od prethodno navedenoga statusa promatrača u Europskoj agenciji za sigurnost zračnog prometa.

3. Stranke su se dužne pobrinuti da nad zrakoplovom registriranim u jednoj stranci za koji se sumnja da nije u skladu s međunarodnim sigurnosnim standardima u zračnom prometu utvrđenima u skladu s Konvencijom koji slijeće u zračnu luku otvorenu za međunarodni zračni prijevoz na državnom području druge stranke nadležna tijela druge stranke provedu inspekcijski pregled na stajanci koji se provodi u unutrašnjosti zrakoplova i na vanjskoj strani zrakoplova kako bi se provjerilo valjanost dokumenata zrakoplova i dokumenata posade i vidljivo stanje zrakoplova i njegove opreme.

4. Nadležna tijela stranke mogu u bilo kojem trenutku zatražiti savjetovanje s obzirom na sigurnosne standarde druge stranke.

5. Nadležna tijela stranke poduzimaju sve odgovarajuće i hitne mjere svaki put kad utvrde:

(a) da zrakoplov, proizvod ili operacija ne ispunjava minimalne standarde utvrđene u skladu s Konvencijom ili regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ovisno o tome što je primjenjivo;

(b) da postoje ozbiljni razlozi za sumnju da zrakoplov ili operacije zrakoplovom ne ispunjavaju minimalne standarde utvrđene u skladu s Konvencijom ili regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ovisno o tome što je primjenjivo; ili

(c) da postoje ozbiljni razlozi za sumnju da ne postoji djelotvorno održavanje i primjena minimalnih standarda utvrđenih u skladu s Konvencijom ili regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, ovisno o tome što je primjenjivo.

6. Ako jedna stranka poduzme mjere iz stavka 5. ovog članka, ona o tome odmah obavješćuju druge stanku, pri čemu navodi razloge za svoje mjere.

7. Svaka se mjera stranke u skladu sa stavkom 5. ovog članka prekida čim prestane postojati osnova za poduzimanje te mjere.

ČLANAK 15.

Zaštita zračnog prometa

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zaštitu zračnog prometa, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Armenija može biti podvrgnuta inspekciji Europske komisije u skladu s relevantnim zakonodavstvom Europske unije o zaštiti zračnog prometa, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu. Stranke uspostavljaju potreban mehanizam za razmjenu informacija o rezultatima inspekcija za potrebe zaštite zračnog prometa.

3. Kako je osiguranje zaštite za civilne zrakoplove, njihove putnike i posadu osnovni preduvjet za obavljanje operacija međunarodnoga zračnog prijevoza, stranke potvrđuju svoje obveze koje imaju jedna prema drugoj u pogledu osiguravanja zaštite u civilnom zračnom prometu od nezakonitog ometanja, a osobito svoje obveze u skladu s Čikaškom konvencijom, Konvencijom o kaznenim djelima i određenim drugim radnjama počinjenima u zrakoplovima, potpisanom u Tokiju 14. rujna 1963., Konvencijom o suzbijanju nezakonite otmice zrakoplova, potpisanom u Den Haagu 16. prosinca 1970., Konvencijom o suzbijanju nezakonitih akata protiv sigurnosti civilnog zrakoplovstva, potpisanom u Montrealu 23. rujna 1971., Protokolom o suzbijanju nezakonitih djela nasilja u zračnim lukama koje služe međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisanom u Montrealu 24. veljače 1988. i Konvencijom o obilježavanju plastičnih eksploziva s ciljem njihova otkrivanja, potpisanom u Montrealu 1. ožujka 1991., ako su obje stranke ujedno stranke tih konvencija, te sa svim drugim konvencijama i protokolima u vezi sa zaštitom civilnog zračnog prometa čije su stranke obje stranke.

4. Stranke jedna drugoj na zahtjev pružaju svu potrebnu pomoć s ciljem sprečavanja otmice civilnih zrakoplova i drugih nezakonitih radnji usmjerenih protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i posade, zračnih luka i navigacijskih uređaja te bilo koje druge prijetnje zaštiti civilnog zrakoplovstva.

5. Ako nije predviđeno regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zaštitu zračnog prometa, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu, stranke u svojim odnosima postupaju u skladu s međunarodnim standardima zaštite zračnog prometa i odgovarajućim preporučenim praksama koje je utvrdio ICAO. Obje stranke zahtijevaju da operatori zrakoplova iz njihova registra, operatori koji svoje glavno poslovno sjedište ili stalno boravište imaju na njihovu državnom području i operatori zračnih luka na njihovu državnom području postupaju u skladu s takvim odredbama o zaštiti zračnog prometa.

6. Svaka stranka osigurava da se na njezinu državnom području provode djelotvorne mjere za zaštitu civilnog zračnog prometa od nezakonitog ometanja, uključujući, no ne i ograničavajući se na, zaštitne preglede putnika i njihove ručne prtljage, zaštitne preglede predane prtljage i zaštitne kontrole osoba koje nisu putnici, uključujući posadu, i predmeta koje nose, zaštitne preglede i kontrole tereta, pošte, kabinskih zaliha i zaliha u zračnim lukama te kontrole pristupa štićenim područjima zračne luke i zaštitno ograničenim područjima. Te se mjere prilagođavaju tako da budu primjerene u odnosu na svaki porast prijetnji za sigurnost civilnog zračnog prometa. Svaka se stranka slaže da se od njezinih zračnih prijevoznika može zahtijevati da poštuju odredbe o zaštiti zračnog prometa iz stavaka 1. i 5. ovog članka te druge odredbe o zaštiti koje je druga ugovorna stranka propisala za ulazak na svoje državno područje, odlazak s tog državnog područja ili boravak na tom državnom području.

7. Uz puno uvažavanje i uzajamno poštovanje suvereniteta stranka može donijeti mjere zaštite koje se odnose na ulazak na njezino državno područje i hitne mjere radi konkretne sigurnosne prijetnje o kojima treba bez odgađanja obavijestiti drugu stranku. Svaka je stranka dužna u dobroj namjeri razmotriti svaki zahtjev druge stranke za razumnim posebnim mjerama zaštite pri čemu prva stranka uzima u obzir mjere zaštite koje je druga stranka već primijenila i sva stajališta druge stranke. Međutim, svaka stranka priznaje da ništa u ovom članku ne ograničava mogućnost stranke da zabrani ulazak na svoje državno područje bilo kojem letu koji smatra prijetnjom svojoj sigurnosti. Osim ako to nije opravdano moguće u hitnom slučaju, svaka stranka unaprijed obavješćuje drugu stranku o bilo kakvim posebnim mjerama zaštite koje namjerava uvesti, a koje bi mogle imati znatan financijski ili operativni učinak na usluge zračnog prijevoza koje se pružaju na temelju ovog Sporazuma. Bilo koja stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi rasprave o takvim mjerama zaštite, kako je propisano u članku 23. ovog Sporazuma.

8. Ako se dogodi otmica civilnog zrakoplova ili neka druga nezakonita radnja usmjerena protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i posade, zračnih luka ili navigacijskih uređaja ili ako postoji prijetnja od neke od navedenih radnji, stranke pomažu jedna drugoj olakšavanjem komunikacija i drugim primjerenim mjerama usmjerenima na brzo i sigurno okončanje takvog događaja ili prijetnje.

9. Svaka stranka poduzima sve mjere koje smatra izvedivima kako bi osigurala da se zrakoplov koji je predmet nezakonite otmice zrakoplova ili drugih radnji nezakonitog ometanja i koji se nalazi na tlu na njezinu državnom području zadrži na tlu, osim ako je njegov odlazak nužno potreban radi prevladavajuće dužnosti zaštite ljudskog života. Ako je izvedivo, takve se mjere poduzimaju na temelju uzajamnih savjetovanja.

10. Ako stranka ima opravdane razloge za sumnju da se druga stranka ne pridržava odredaba o zaštiti zračnog prometa iz ovog članka, ta stranka traži hitno savjetovanje s drugom strankom. Takva savjetovanja počinju u roku od trideset (30) dana od zaprimanja zahtjeva.

11. Ne dovodeći u pitanje članak 5. ovog Sporazuma, nepostizanje zadovoljavajućeg dogovora u roku od trideset (30) dana od datuma takvog zahtjeva ili, ako se tako dogovori, u duljem roku osnova je na temelju koje se može odbiti, opozvati, uvesti uvjete za ili ograničiti odobrenja za rad

jednog zračnog prijevoznika ili više zračnih prijevoznika iz druge stranke.

12. Stranka može poduzeti hitne privremene mjere ako je to potrebno zbog neposredne i izvanredne prijetnje.

13. Svaka radnja poduzeta u skladu sa stavkom 11. ovog članka prekida se čim se druga stranka uskladi s odredbama ovog članka.

ČLANAK 16.

Upravljanje zračnim prometom

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu D Priloga II. ovom Sporazumu, a u područjima koja nisu obuhvaćena regulatornim okvirom EU-a barem usklađeni s relevantnim standardima i preporučenim praksama ICAO-a u skladu s uvjetima utvrđenima u nastavku.

2. Stranke se obvezuju na suradnju u području upravljanja zračnim prometom s ciljem proširenja jedinstvenog europskog neba na Armeniju kako bi se poboljšali postojeći sigurnosni standardi i sveukupna učinkovitost općih operacija u zračnom prometu u Europi, optimirali kapaciteti kontrole zračnog prometa, smanjila kašnjenja i povećala učinkovitost u području zaštite okoliša. U tu svrhu Armenija sudjeluje u radu Odbora za jedinstveno nebo i drugih tijela povezanih s jedinstvenim europskim nebom kao promatrač od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma. Zajednički odbor odgovoran je za praćenje i olakšavanje suradnje u području upravljanja zračnim prometom.

3. Radi olakšavanja primjene zakonodavstva o jedinstvenom europskom nebu na njihovim državnim područjima:

(a) Armenija poduzima potrebne mjere za prilagodbu svojih usluga u zračnoj plovidbi i svojih institucionalnih i nadzornih struktura za upravljanje zračnim prometom kako bi ih uskladila sa zahtjevima jedinstvenog europskog neba;

(b) Armenija je izričito dužna uspostaviti odgovarajuće nacionalno nadzorno tijelo koje je barem funkcionalno neovisno o pružateljima usluga zračne plovidbe;

(c) Europska unija uključuje Armeniju u odgovarajuće operativne inicijative u područjima usluga u zračnoj plovidbi, zračnog prostora i interoperabilnosti koje proizlaze iz jedinstvenog europskog neba, među ostalim:

i. ispitivanjem mogućnosti za suradnju s postojećim funkcionalnim blokovima zračnog prostora ili povezivanjem s tim blokovima ili stvaranjem novog bloka;

ii. sudjelovanjem u mrežnim funkcijama jedinstvenog europskog neba;

iii. usklađivanjem s planovima za uvođenje SESAR-a;

iv. poboljšavanjem interoperabilnosti; te

(d) Armenija poduzima potrebne mjere za provedbu EU-ova plana performansi u cilju optimiranja ukupne učinkovitosti letova, smanjenja troškova te povećanja sigurnosti i kapaciteta postojećih sustava.

ČLANAK 17.

Okoliš

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu E Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Stranke smatraju da postoji potreba za zaštitom okoliša promicanjem održivog razvoja zrakoplovstva. Stranke namjeravaju surađivati na utvrđivanju pitanja povezanih s utjecajima zrakoplovstva na okoliš.

3. Stranke prepoznaju važnost zajedničkog rada kako bi razmotrile i na najmanju moguću mjeru svele učinke zrakoplovstva na okoliš, što je u skladu s ciljevima ovog Sporazuma.

4. Stranke prepoznaju važnost borbe protiv klimatskih promjena, što podrazumijeva rad na rješavanju problema emisija stakleničkih plinova povezanih sa zrakoplovstvom, na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Stranke se slažu da će intenzivnije surađivati na tim pitanjima, među ostalim putem odgovarajućih multilateralnih dogovora, osobito provedbom globalne tržišno utemeljene mjere dogovorene na 39. zasjedanju skupštine ICAO-a i upotrebom mehanizma uspostavljenog člankom 6.4. Pariškog sporazuma u skladu s Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama u izradi međunarodnih globalnih tržišno utemeljenih mjera za rješavanje pitanja emisija stakleničkih plinova u sektoru zrakoplovstva i bilo kojeg drugog aspekta na temelju članka 6. koji je od posebne važnosti za emisije iz međunarodnog zrakoplovstva.

5. Stranke se obvezuju da će njihovi stručnjaci razmjenjivati informacije, redovito izravno komunicirati i voditi dijalog radi poboljšanja suradnje u rješavanju problema utjecaja zrakoplovstva na okoliš, uključujući:

(a) u području istraživanja i razvoja ekoloških zrakoplovnih tehnologija;

(b) u području inovacija u upravljanju zračnim prometom s ciljem smanjivanja utjecaja zrakoplovstva na okoliš;

(c) u području istraživanja i razvoja održivih alternativnih goriva za zrakoplovstvo;

(d) u području razmjene stajališta o pitanjima u vezi s utjecajem zrakoplovstva na okoliš i smanjenju emisija povezanih sa zrakoplovstvom koje utječu na klimu; te

(e) u području ublažavanja i praćenja buke radi smanjenja utjecaja zrakoplovstva na okoliš.

6. Stranke su dužne u skladu sa svojim multilateralnim pravima i obvezama u području okoliša djelotvorno poboljšati suradnju, uključujući financijsku i tehnološku, s obzirom na mjere usmjerene na rješavanje pitanja emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog zrakoplovstva.

7. Stranke prepoznaju potrebu poduzimanja odgovarajućih mjera radi sprečavanja ili na drugi način rješavanja utjecaja zračnog prijevoza na okoliš, pod uvjetom da su te mjere u potpunosti u skladu s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz međunarodnog prava.

ČLANAK 18.

Odgovornost zračnih prijevoznika

Stranke potvrđuju svoje obveze u skladu s Konvencijom o ujednačavanju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz, sastavljenom u Montrealu 28. svibnja 1999. (Montrealska konvencija).

ČLANAK 19.

Zaštita potrošača

U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu F Priloga II. ovom Sporazumu.

ČLANAK 20.

Računalni sustavi rezervacija

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu A Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Dobavljači računalnih sustava rezervacija (CRS) na državnom području jedne stranke imaju pravo pokrenuti, održavati i slobodno staviti na raspolaganje svoje CRS-ove putničkim agencijama ili turističkim poduzećima čija je glavna djelatnost distribucija proizvoda povezanih s putovanjima na državnom području druge stranke, pod uvjetom da CRS ispunjava sve odgovarajuće regulatorne zahtjeve druge stranke.

3. Stranke su dužne poništiti svaki postojeći zahtjev kojim bi se CRS-ovima iz jedne stranke mogao ograničiti slobodan pristup tržištu druge stranke ili na neki drugi način ograničiti tržišno natjecanje. Stranke su se dužne suzdržati od donošenja takvih zahtjeva u budućnosti.

4. Ni jedna stranka ne smije na svojem državnom području uvesti ili dopustiti da se uvedu zahtjevi za dobavljače CRS-ova iz druge stranke s obzirom na način kako CRS-ovi prikazuju podatke koji su različiti od zahtjeva uvedenih za vlastite dobavljače CRS-ova ili za bilo koje druge CRS-ove koji postoje na njezinu tržištu. Ni jedna stranka ne smije sprečavati sklapanje sporazuma među dobavljačima CRS-ova, njihovim dobavljačima i pretplatnicima koji se odnose na razmjenu informacija o uslugama putovanja, a koji olakšavaju da se potrošačima prikažu sveobuhvatne i nepristrane informacije ili da se ispune regulatorni zahtjevi u pogledu neutralnog prikazivanja podataka.

5. Vlasnici i operatori CRS-ova iz jedne stranke koji ispunjavaju relevantne regulatorne zahtjeve druge stranke, ako takvi zahtjevi postoje, imaju istu mogućnost da posjeduju CRS-ove na državnom području druge stranke kao i vlasnici i operatori bilo kojeg drugog CRS-a na tržištu te stranke.

ČLANAK 21.

Socijalni aspekti

1. U skladu s prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu stranke su se dužne pobrinuti da njihovo relevantno zakonodavstvo, pravila ili postupci budu usklađeni s regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u dijelu G Priloga II. ovom Sporazumu.

2. Stranke prepoznaju važnost razmatranja učinaka ovog Sporazuma na radnu snagu, uvjete zapošljavanja i uvjete rada. Stranke se obvezuju surađivati na pitanjima koja se odnose na radnu snagu u okviru ovog Sporazuma, među ostalim na utjecaj na zapošljavanje, temeljna radna prava, uvjete rada, socijalnu zaštitu i socijalni dijalog.

3. Stranke putem svojih zakona, propisa i praksi promiču visoke razine zaštite u području rada i socijalne sigurnosti u sektoru civilnog zrakoplovstva.

4. Stranke prepoznaju važnost pogodnosti koje nastaju kad se znatne gospodarske koristi od otvorenih i konkurentnih tržišta kombiniraju s visokim standardima rada za radnike. Stranke provode ovaj Sporazum na način koji doprinosi visokim standardima rada, neovisno o vlasništvu nad zračnim prijevoznicima ili prirodi zračnih prijevoznika o kojima je riječ, te osiguravanju da se prava i načela sadržana u njihovim zakonima i propisima ne narušavaju, nego djelotvorno provode.

5. Stranke se obvezuju u svojem pravu i svojim praksama promicati i djelotvorno provoditi međunarodno priznate temeljne standarde u području rada iz temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada, kako su ih ratificirale Armenija i države članice EU-a.

6. Stranke se obvezuju promicati i druge međunarodno dogovorene standarde i sporazume u području rada i socijalne sigurnosti koji su važni za sektor civilnog zrakoplovstva te promicati njihovu djelotvornu provedbu i primjenu njihovih odredaba u svojim nacionalnim zakonodavstvima.

7. Svaka stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi rješavanja pitanja iz područja rada koja stranka koja je podnijela zahtjev smatra bitnima.

GLAVA III.

INSTITUCIONALNE ODREDBE

ČLANAK 22.

Tumačenje i primjena odredaba

1. Stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere, bilo općenite ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz ovog Sporazuma i suzdržavaju se od uvođenja bilo koje mjere koja bi mogla ugroziti ostvarenje ciljeva ovog Sporazuma.

2. Svaka je stranka odgovorna za pravilnu primjenu odredaba ovog Sporazuma na vlastitom državnom području.

3. Svaka stranka drugoj stranci pruža sve potrebne informacije i pomoć, podložno primjenjivim zakonima i propisima odgovarajuće stranke, u slučaju istraga o mogućim povredama koje druga stranka provodi u okviru svojih nadležnosti, kako je propisano u ovom Sporazumu.

4. Kad stranke djeluju na temelju ovlasti koje su im dodijeljene ovim Sporazumom u vezi s pitanjima koja su od interesa za drugu stranku i koja se odnose na nadležna tijela ili poduzeća druge stranke, nadležna tijela druge stranke moraju o tome biti potpuno obaviještena te im se mora dati prilika da se u vezi s tim očituju prije donošenja konačne odluke.

5. U mjeri u kojoj su odredbe ovog Sporazuma i odredbe akata navedenih u Prilogu II. ovom Sporazumu istovjetne odgovarajućim propisima iz Ugovora EU-a i akata donesenih na temelju Ugovora EU-a te se odredbe u svojoj provedbi i primjeni tumače u skladu s odgovarajućim presudama i odlukama Suda Europske unije i Europske komisije.

ČLANAK 23.

Zajednički odbor

1. Osniva se odbor sastavljen od predstavnika stranaka, koji je odgovoran za nadzor nad upravljanjem ovim Sporazumom i koji osigurava njegovu pravilnu provedbu. Zajednički odbor daje preporuke i donosi odluke u područjima koja su izričito propisana u Sporazumu.

2. Zajednički odbor radi i donosi odluke na temelju konsenzusa. Odluke koje donese Zajednički odbor obvezujuće su za stranke.

3. Zajednički odbor donosi svoj poslovnik.

4. Zajednički odbor sastaje se ako i kada za to postoji potreba, a najmanje jednom godišnje. Bilo koja stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora.

5. Svaka ugovorna stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora kako bi pokušala riješiti bilo koje pitanje u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma. Takav sastanak mora započeti u najkraćem mogućem roku, a najkasnije dva (2) mjeseca od primanja zahtjeva, osim ako su se ugovorne stranke dogovorile drukčije.

6. Za potrebe pravilne provedbe ovog Sporazuma stranke razmjenjuju informacije te se na zahtjev bilo koje od njih savjetuju unutar Zajedničkog odbora.

7. Na temelju dodjele prava iz članka 3. ovog Sporazuma Zajednički odbor donosi odluku kojom potvrđuje evaluaciju koju Europska unija provede o tome kako Armenija provodi i primjenjuje odredbe zakonodavstva EU-a, kako je utvrđeno u točki 1. Priloga I. ovom Sporazumu.

8. U skladu s člankom 6. ovog Sporazuma Zajednički odbor ispituje pitanja koja se odnose na ulaganja u zračne prijevoznike iz stranaka te na promjene u učinkovitom nadzoru nad tim zračnim prijevoznicima.

9. U skladu s člankom 14. (Sigurnost zračnog prometa) ovog Sporazuma Zajednički odbor tijekom prijelazne faze opisane u Prilogu I. ovom Sporazumu prati proces postupnog povlačenja zrakoplova registriranih u Republici Armeniji koje upotrebljavaju gospodarski subjekti pod regulatornim nadzorom Republike Armenije, a koji nemaju certifikat tipa izdan u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a, kako je utvrđeno u dijelu B Priloga II. ovom Sporazumu, kako bi se osiguralo da se ti zrakoplovi postupno povuku u skladu s dogovorenim postupnim povlačenjem iz stavka 7. Priloga I. ovom Sporazumu.

10. Zajednički odbor također razvija suradnju osobito provodeći, iako ne i ograničavajući se na:

(a) preispitivanje tržišnih uvjeta koji utječu na usluge zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma;

(b) razmatranje, u cilju djelotvornog rješavanja, pitanja povezanih s poslovanjem i s komercijalnim mogućnostima iz članka 9. ovog Sporazuma koja mogu, među ostalim, ometati pristup tržištu i neometano pružanje usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma kao sredstva za osiguravanje poštenog tržišnog natjecanja, regulatornog približavanja i smanjivanja regulatornog opterećenja u pružanju usluga zračnog prijevoza;

(c) razmjenu informacija, uključujući savjetovanje o izmjenama zakona, propisa i politika stranaka koji mogu utjecati na usluge zračnog prijevoza;

(d) razmatranje potencijalnih područja u kojima se ovaj Sporazum može dodatno razvijati, uključujući davanje preporuka o izmjenama ovog Sporazuma ili uvjeta i postupaka za pristupanje trećih zemalja ovom Sporazumu;

(e) rasprave o općim pitanjima povezanima s ulaganjima, vlasništvom i nadzorom;

(f) razvoj regulatorne suradnje i uzajamne predanosti postizanju uzajamnog priznavanja i približavanja pravila i mjera;

(g) poticanje savjetovanja, prema potrebi, o pitanjima zračnog prijevoza koja se rješavaju u međunarodnim organizacijama, u odnosima s trećim zemljama i multilateralnim dogovorima, uključujući razmatranje hoće li se dogovoriti zajednički pristup;

(h) olakšavanje razmjene statističkih podataka među strankama u svrhu praćenja razvoja usluga zračnog prijevoza na temelju ovog Sporazuma; te

(i) razmatranje socijalnih učinaka Sporazuma tijekom provedbe i pripremanje odgovarajućih odgovora na otvorena pitanja za koja se zaključi da su opravdana.

11. Ako Zajednički odbor ne donese odluku o pitanju koje mu je upućeno u roku od šest (6) mjeseci od dana upućivanja, ugovorne stranke mogu poduzeti odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s člankom 25. ovog Sporazuma.

12. Ovaj Sporazum ne isključuje suradnju i rasprave među nadležnim tijelima stranaka izvan Zajedničkog odbora, uključujući u područjima sigurnosti, zaštite, okoliša, upravljanja zračnim prometom, zrakoplovne infrastrukture, tržišnog natjecanja i zaštite potrošača. Stranke obavješćuju Zajednički odbor o ishodima takve suradnje i rasprava koji mogu utjecati na provedbu ovog Sporazuma.

ČLANAK 24.

Rješavanje sporova i arbitraža

1. Svaki spor koji se odnosi na primjenu ili tumačenje ovog Sporazuma, osim kad je riječ o pitanjima koja proizlaze iz članka 8. ovog Sporazuma, koji nije riješen na sastanku Zajedničkog odbora, može se na zahtjev bilo koje stranke uputiti na arbitražu u skladu s postupcima utvrđenima u ovom članku.

2. Zahtjev za arbitražu podnosi se drugoj stranci u pisanom obliku. Stranka koja je podnijela prigovor u svojem zahtjevu navodi spornu mjeru i objašnjava, na način dostatan za jasno iznošenje pravne osnove za prigovor, na koji način ta mjera nije u skladu s odredbama ovog Sporazuma.

3. Osim ako stranke drukčije dogovore, arbitražu provodi arbitražni sud triju arbitara koji se sastavlja na sljedeći način:

(a) svaka stranka imenuje jednog arbitra u roku od dvadeset (20) dana od zaprimanja zahtjeva za arbitražu. U roku od trideset (30) dana nakon imenovanja tih dvaju arbitara, oni sporazumno imenuju trećeg arbitra koji je predsjednik arbitražnog suda;

(b) ako neka od stranaka ne imenuje arbitra ili ako treći arbitar nije imenovan u skladu s podstavkom (a) ovog stavka, bilo koja stranka može zatražiti od predsjednika Vijeća ICAO-a da imenuje potrebnog arbitra ili arbitre u roku od trideset (30) dana od zaprimanja tog zahtjeva. Ako je predsjednik Vijeća ICAO-a državljanin Armenije ili države članice EU-a, imenovanje vrši potpredsjednik Vijeća s najviše iskustva koji nije izuzet na osnovi državljanstva.

4. Datum osnivanja arbitražnog suda je datum kad posljednji od tri arbitra prihvati imenovanje u skladu s postupcima koje utvrđuje Zajednički odbor.

5. Na zahtjev stranke arbitražni sud u roku od deset (10) dana od svojeg osnivanja donosi privremenu odluku o tome smatra li predmet hitnim.

6. Na zahtjev stranke arbitražni sud može od druge stranke zahtijevati da provede privremene zaštitne mjere dok se ne donese konačna odluka arbitražnog suda.

7. Najkasnije u roku od devedeset (90) dana od dana svojeg osnivanja arbitražni sud strankama dostavlja privremeno izvješće u kojem navodi utvrđeno činjenično stanje, primjenjivost odgovarajućih odredaba i temeljne razloge svega utvrđenoga i svih preporuka. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad sud namjerava dostaviti svoje privremeno izvješće. Dostava privremenog izvješća ne smije ni u kojem slučaju prekoračiti rok od sto dvadeset (120) dana od dana osnivanja arbitražnog suda.

8. Stranka može arbitražnom sudu podnijeti pisani zahtjev za preispitivanje određenih aspekata privremenog izvješća u roku od 14 dana od dostave izvješća.

9. Ako je hitno, arbitražni sud nastoji na sve načine dostaviti svoje privremeno izvješće u roku od četrdeset pet (45) dana od dana osnivanja, a u svakom slučaju najkasnije šezdeset (60) dana od dana osnivanja. Stranka može arbitražnom sudu podnijeti pisani zahtjev za preispitivanje određenih aspekata privremenog izvješća u roku od sedam (7) dana od dostave izvješća. Nakon razmatranja svih pisanih primjedbi stranaka na privremeno izvješće, arbitražni sud može izmijeniti svoje izvješće i provesti dodatna ispitivanja koja smatra primjerenima. Zaključak konačne odluke mora sadržavati dostatnu raspravu o argumentima iznesenima u fazi privremenog preispitivanja i dati jasan odgovor na pitanja i primjedbe stranaka.

10. Arbitražni sud o svojoj konačnoj odluci obavješćuje stranke u roku od sto dvadeset (120) dana od dana osnivanja. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad sud namjerava dostaviti svoju odluku. Dostava odluke ne smije ni u kojem slučaju prekoračiti rok od sto pedeset (150) dana od dana osnivanja arbitražnog suda.

11. Ako je hitno, arbitražni sud nastoji na sve načine dostaviti svoju odluku u roku od šezdeset (60) dana od dana osnivanja. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da nije moguće dostaviti odluku u tom roku, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad sud namjerava dostaviti svoju odluku. Dostava odluke ne smije ni u kojem slučaju prekoračiti rok od sedamdeset pet (75) dana od dana osnivanja arbitražnog suda.

12. Stranke mogu podnijeti zahtjeve za pojašnjenje konačne odluke u roku od deset (10) dana od kad je prime, a sva se pojašnjenja daju u roku od petnaest (15) dana od takvog zahtjeva.

13. Ako arbitražni sud utvrdi da postoji povreda ovog Sporazuma, a odgovorna stranka ne postupi u skladu s konačnom odlukom arbitražnog suda ili ne postigne dogovor s drugom strankom o obostrano zadovoljavajućem rješenju u roku od četrdeset (40) dana od obavijesti o konačnoj odluci arbitražnog suda, druga stranka može suspendirati primjenu usporedivih pogodnosti koje proizlaze iz ovog Sporazuma ili može djelomično ili, ako je to potrebno, u potpunosti suspendirati provedbu ovog Sporazuma sve dok odgovorna stranka ne postupi u skladu s konačnom odlukom arbitražnog suda ili dok stranke ne postignu dogovor o uzajamno zadovoljavajućem rješenju.

ČLANAK 25.

Zaštitne mjere

1. Ako jedna od stranaka smatra da druga stranka nije ispunila obvezu iz ovog Sporazuma, može poduzeti odgovarajuće mjere. Zaštitne su mjere ograničene u pogledu njihova područja primjene i trajanja na ono što je nužno potrebno za ispravljanje situacije ili održavanje ravnoteže Sporazuma. Prednost se daje onim mjerama koje najmanje ometaju funkcioniranje ovog Sporazuma.

2. Ugovorna stranka koja namjerava poduzeti zaštitne mjere o tome obavješćuje drugu ugovornu stranku putem Zajedničkog odbora, pri čemu navodi sve relevantne informacije.

3. Stranke odmah započinju savjetovanje unutar Zajedničkog odbora s ciljem pronalaženja zajedničkog prihvatljivog rješenja.

4. Ne dovodeći u pitanje članak 4. stavak 1. točku (c) ni članak 5. stavak 1. točku (c) ovog Sporazuma, predmetna stranka ne može poduzeti zaštitne mjere prije isteka roka od jednog (1) mjeseca od dana dostavljanja obavijesti iz stavka 2. ovog članka, osim ako se postupak savjetovanja iz stavka 3. završi prije isteka tog roka.

5. Predmetna stranka bez odgode obavješćuje Zajednički odbor o poduzetim mjerama, pri čemu navodi sve relevantne informacije.

6. Bilo koja mjera poduzeta u skladu s uvjetima iz ovog članka prekida se čim se druga stranka uskladi s odredbama ovog Sporazuma.

ČLANAK 26.

Odnos s drugim sporazumima

1. U razdoblju privremene primjene na temelju članka 30. ovog Sporazuma suspendiraju se postojeći bilateralni sporazumi i dogovori između Republike Armenije i država članica EU-a koji su na snazi u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma, osim u mjeri u kojoj je to predviđeno stavkom 2. ovog članka.

2. Ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 3. te pod uvjetom da nema diskriminacije između zračnih prijevoznika iz Europske unije na temelju državne pripadnosti:

(a) mogu se i dalje izvršavati postojeća prava i povoljnije odredbe ili postupanja povezani s vlasništvom, pravima prometovanja, kapacitetom, učestalošću, tipovima ili promjenama zrakoplova, letovima pod skupnom oznakom i određivanju cijena na temelju bilateralnih sporazuma ili dogovora između Republike Armenije i država članica EU-a koji su na snazi u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma i koji nisu obuhvaćeni ovim Sporazumom ili koji su povoljniji ili fleksibilniji u pogledu slobode za obuhvaćene zračne prijevoznike nego na temelju ovog Sporazuma;

(b) spor između stranaka o tome jesu li odredbe ili postupanja na temelju bilateralnih sporazuma ili dogovora između Republike Armenije i država članica EU-a povoljniji ili fleksibilniji rješava se u okviru mehanizma rješavanja sporova iz članka 24. Sporovi o tome kako odrediti odnos između proturječnih odredaba ili postupanja također se rješavaju u okviru mehanizma rješavanja sporova iz članka 24.

3. Nakon stupanja na snagu u skladu s člankom 30. ovog Sporazuma ovaj Sporazum ima prednost pred odgovarajućim odredbama bilateralnih sporazuma i dogovora između Republike Armenije i država članica EU-a koji su na snazi u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma, osim u mjeri u kojoj je to predviđeno stavkom 2. ovog članka.

4. Ako stranke postanu potpisnice višestranog sporazuma ili podrže odluku koju donese ICAO ili druga međunarodna organizacija u pogledu pitanja iz ovog Sporazuma, o tome se na temelju članka 23. pravovremeno savjetuju sa Zajedničkim odborom kako bi utvrdile je li potrebno izmijeniti ovaj Sporazum s obzirom na te promjene.

ČLANAK 27.

Izmjene

1. Sve izmjene ovog Sporazuma stranke mogu dogovoriti na temelju savjetovanja održanih u skladu s člankom 23. ovog Sporazuma. Izmjene stupaju na snagu u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 30. ovog Sporazuma.

2. Ako jedna od stranaka želi izmijeniti odredbe ovog Sporazuma, o svojoj odluci obavješćuje Zajednički odbor.

3. Zajednički odbor može na prijedlog jedne stranke i u skladu s ovim člankom konsenzusom odlučiti o izmjeni priloga ovom Sporazumu.

4. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje pravo svake stranke, ako se poštuju načelo nediskriminacije i odredbe ovog Sporazuma, da jednostrano donese novo zakonodavstvo ili izmijeni svoje postojeće zakonodavstvo u području zračnog prijevoza ili s time povezanog područja iz Priloga II. ovom Sporazumu.

5. Ako jedna od stranaka razmatra donošenje novog zakonodavstva ili izmjena postojećeg zakonodavstva u području zračnog prijevoza ili s time povezanog područja iz Priloga II. ovom Sporazumu, ona o tome obavješćuje drugu stranku kako i kad je to primjereno i moguće. Na zahtjev bilo koje stranke u Zajedničkom se odboru mogu razmijeniti stajališta o tome.

6. Svaka stranka redovito i čim to bude primjereno obavješćuje drugu stranku o novodonesenom zakonodavstvu ili izmjenama svojeg postojećeg zakonodavstva u području zračnog prijevoza ili s time povezanog područja iz Priloga II. ovom Sporazumu. Na zahtjev bilo koje ugovorne stranke u Zajedničkom se odboru u roku od šezdeset (60) dana od toga razmjenjuju stajališta o tome što donošenje takvog novog zakonodavstva ili izmjena znači za pravilno funkcioniranje ovog Sporazuma.

7. Nakon razmjene stajališta iz stavka 6. ovog članka Zajednički odbor:

(a) donosi odluku o revidiranju Priloga II. ovom Sporazumu tako da u njega uključi, ako je potrebno na temelju uzajamnosti, novo zakonodavstvo ili predmetnu izmjenu;

(b) donosi odluku kojom potvrđuje da je novo zakonodavstvo ili predmetna izmjena u skladu s ovim Sporazumom; ili

(c) preporučuje druge mjere koje je potrebno donijeti u razumnom roku radi zaštite pravilnog funkcioniranja ovog Sporazuma.

ČLANAK 28.

Prestanak

Svaka ugovorna stranka može u pisanom obliku u bilo kojem trenutku diplomatskim kanalima obavijestiti drugu stranku o prestanku ovog Sporazuma. Takva se obavijest istovremeno upućuje ICAO-u i Tajništvu UN-a. Ovaj se Sporazum prekida u ponoć (prema GMT-u) na kraju prometne sezone Međunarodne udruge zračnih prijevoznika (IATA) koja je na snazi godinu (1) dana nakon datuma pisane obavijesti o prestanku, osim ako je obavijest povučena na temelju dogovora stranaka prije isteka tog razdoblja.

ČLANAK 29.

Registracija Sporazuma

Ovaj se Sporazum i sve njegove izmjene registriraju u ICAO-u, u skladu s člankom 83. Konvencije, i Tajništvu UN-a, u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, nakon njegova stupanja na snagu.

ČLANAK 30.

Stupanje na snagu i privremena primjena

1. Ovaj Sporazum podliježe ratifikaciji ili odobrenju stranaka u skladu s vlastitim postupcima. Isprave o ratifikaciji ili odobrenja polažu se kod depozitara, koji o tome obavješćuje drugu stranku i Međunarodnu organizaciju civilnog zrakoplovstva.

2. Glavno tajništvo Vijeća Europske unije depozitar je ovog Sporazuma.

3. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca nakon što depozitar obavijesti ugovorne stranke da je primio posljednju ispravu o ratifikaciji ili odobrenje.

4. Ne dovodeći u pitanje stavak 3. ovog članka, stranke se slažu privremeno primjenjivati ovaj Sporazum, kako je utvrđeno u stavku 5. ovog članka, u skladu sa svojim unutarnjim postupcima i nacionalnim zakonodavstvom, kako je primjenjivo.

5. Privremena primjena ovog Sporazuma stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca nakon što depozitar obavijesti ugovorne stranke da je primio:

(a) obavijest Europske unije o dovršetku postupaka koji su relevantni za Uniju i njezine države članice i koji su potrebni u tu svrhu; te

(b) ispravu o ratifikaciji ili odobrenju koji je Armenija položila, kako je navedeno u stavku 1.

U POTVRDU TOGA, niže potpisani, koji su za to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u […] […] u dva primjerka, na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom, talijanskom i armenskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

Za Republiku Armeniju

Za Europsku uniju

Za Kraljevinu Belgiju

Za Republiku Bugarsku

Za Češku Republiku

Za Kraljevinu Dansku

Za Saveznu Republiku Njemačku

Za Republiku Estoniju

Za Irsku

Za Helensku Republiku

Za Kraljevinu Španjolsku

Za Republiku Francusku

Za Republiku Hrvatsku

Za Talijansku Republiku

Za Republiku Cipar

Za Republiku Latviju

Za Republiku Litvu

Za Veliko Vojvodstvo Luksemburg

Za Mađarsku

Za Maltu

Za Kraljevinu Nizozemsku

Za Republiku Austriju

Za Republiku Poljsku

Za Portugalsku Republiku

Za Rumunjsku

Za Republiku Sloveniju

Za Slovačku Republiku

Za Republiku Finsku

Za Kraljevinu Švedsku

PRILOG I.

PRIJELAZNE ODREDBE

1. Usklađenost Armenije sa svim regulatornim zahtjevima i standardima koji se odnose na zračni prijevoz iz Priloga II. ovom Sporazumu, uz iznimku zakonodavstva o zaštiti zračnog prometa, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu, predmet je evaluacije za koju je odgovorna Europska unija i koja se potvrđuje odlukom Zajedničkog odbora. Ta se evaluacija mora provesti najkasnije dvije (2) godine nakon stupanja na snagu Sporazuma.

2. Neovisno o odredbama članka 3. ovog Sporazuma, do trenutka donošenja odluke iz stavka 1. Priloga I. ovom Sporazumu dogovorena prava i određene rute na temelju ovog Sporazuma ne uključuju pravo zračnih prijevoznika iz obiju stranaka da ostvaruju prava pete slobode osim onih već dodijeljenih u skladu s bilateralnim sporazumima između Armenije i država članica EU-a, uključujući, kad je riječ o zračnim prijevoznicima iz Armenije, između točaka na državnom području Europske unije.

Nakon donošenja odluke iz stavka 1. Priloga I. zračni prijevoznici iz obiju stranaka imaju pravo ostvarivati prava pete slobode, uključujući, kad je riječ o zračnim prijevoznicima iz Armenije, između točaka na državnom području Europske unije u skladu s člankom 3. ovog Sporazuma.

3. Usklađenost Armenije s regulatornim zahtjevima i standardima u pogledu zakonodavstva o zaštiti zračnog prometa, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu, predmet je evaluacije za koju je odgovorna Europska unija i koja se potvrđuje odlukom Zajedničkog odbora. Ta se evaluacija mora provesti najkasnije tri (3) godine nakon stupanja na snagu Sporazuma. U međuvremenu Armenija provodi ECAC dokument br. 30.

4. Nakon donošenja odluke iz stavka 3. ovog Priloga, povjerljiv dio zakonodavstva o zaštiti zračnog prometa, kako je utvrđeno u dijelu C Priloga II. ovom Sporazumu, stavlja se na raspolaganje nadležnom tijelu Armenije, podložno sporazumu o razmjeni osjetljivih sigurnosnih informacija, uključujući klasificirane podatke EU-a.

5. Postupni prijelaz Armenije na potpunu primjenu zakonodavstva Europske unije koje se odnosi na zračni prijevoz, kako je utvrđeno u Prilogu II. ovom Sporazumu, može biti predmet redovitih evaluacija. Evaluacije provodi Europska komisija u suradnji s Armenijom.

6. Od datuma odluke iz stavka 1. ovog Priloga Armenija je dužna primjenjivati pravila o operativnim licencijama koja su suštinski ekvivalentna onima iz Poglavlja II. Uredbe (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici. Odredbe članka 4. stavka 3. ovog Sporazuma u pogledu uzajamnog priznavanja utvrđivanja sposobnosti i/ili državljanstva koja provedu nadležna tijela Armenije nadležna tijela Europske unije primjenjuju nakon što Zajednički odbor potvrdi da Armenija u cijelosti primjenjuje ta pravila o operativnim licencijama.

7. Ne dovodeći u pitanje odluku zaključenu unutar Zajedničkog odbora ili na temelju članka 25. (Zaštitne mjere), plovidbenošću zrakoplova koji su registrirani u armenskom registru i koje upotrebljavaju operatori pod regulatornom kontrolom Armenije ali koji nemaju certifikat tipa koji je izdala EASA u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a iz dijela B Priloga II. ovom Sporazumu može se upravljati na odgovornost armenskih nadležnih tijela u skladu s primjenjivim nacionalnim zahtjevima Armenije najkasnije do 1. siječnja 2023., pod uvjetom da su zrakoplovi u skladu s međunarodnim sigurnosnim standardima utvrđenima u skladu s Konvencijom. Takav zrakoplov ne smije uživati nikakva prava dodijeljena na temelju ovog Sporazuma i ne smije prometovati na zračnim rutama prema Europskoj uniji, u Europskoj uniji ili iz Europske unije.

PRILOG II.

(predmet redovitog ažuriranja)

PROPISI PRIMJENJIVI NA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

U skladu s ovim Sporazumom poštuju se regulatorni zahtjevi i standardi primjenjivih odredbi sljedećih akata, osim ako je drukčije utvrđeno u ovom Prilogu ili u Prilogu I. ovom Sporazumu (Prijelazne odredbe). U nastavku se prema potrebi utvrđuju posebne prilagodbe za svaki pojedini akt:

A. PRISTUP TRŽIŠTU I DODATNA PITANJA

br. 1008/2008
Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici

Primjenjive odredbe: članak 2., članak 23. stavak 1., članak 24. i Prilog I. te Poglavlje II. u skladu s točkom 6. Priloga I. Sporazumu.

br. 785/2004
Uredba (EZ) br. 785/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o zahtjevima za zračne prijevoznike i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 285/2010 od 6. travnja 2010.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 8.

br. 2009/12
Direktiva 2009/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o naknadama zračnih luka

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11.

br. 96/67

Direktiva Vijeća 96/67/EZ od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9., članci od 11. do 21. i Prilog.
Za potrebe primjene članka 20. stavka 2. izraz „Komisija" glasi „Zajednički odbor".

br. 80/2009

Uredba (EZ) br. 80/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. siječnja 2009. o Kodeksu poslovanja računalnih sustava rezervacija i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2299/89

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi.

B. ZAŠTITA ZRAČNOG PROMETA

<u>Zaštita civilnog zrakoplovstva i osnovna uredba o EASA-i</u>

br. 216/2008

Uredba (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EZ) br. 690/2009 od 30. srpnja 2009.,
- Uredbom (EZ) br. 1108/2009, primjenjive odredbe: članci od 1. do 3. (samo prvi stavak) i Prilog,
- Uredbom Komisije (EU) br. 6/2013 od 8. siječnja 2013.,
- Uredbom Komisije (EU) 2016/4 od 5. siječnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 68. uz iznimku članka 65., članak 69. stavak 1. drugi podstavak, članak 69. stavak 4. i prilozi od I. do VI.

br. 319/2014

Uredba Komisije (EU) br. 319/2014 od 27. ožujka 2014. o pristojbama i naknadama koje ubire Europska agencija za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 593/2007

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 17. i Prilog.

br. 646/2012

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 646/2012 od 16. srpnja 2012. o propisivanju detaljnih pravila o globama i periodičnim novčanim kaznama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 25.

br. 104/2004

Uredba Komisije (EZ) br. 104/2004 od 22. siječnja 2004. o utvrđivanju pravila o organizaciji i

sastavu žalbenog odbora Europske agencije za sigurnost zračnog prometa

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 7. i Prilog.

Letačke operacije

br. 965/2012

Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. listopada 2012. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 800/2013 od 14. kolovoza 2013.,
– Uredbom Komisije (EU) br. 71/2014 od 27. siječnja 2014.,
– Uredbom Komisije (EU) br. 83/2014 od 29. siječnja 2014.,
– Uredbom Komisije (EU) br. 379/2014 od 7. travnja 2014.,
– Uredbom Komisije (EU) 2015/140 od 29. siječnja 2015.,
– Uredbom Komisije (EU) 2015/1329 od 31. srpnja 2015.,
– Uredbom Komisije (EU) 2015/640 od 23. travnja 2015.,
– Uredbom Komisije (EU) 2015/2338 od 11. prosinca 2015.,
– Uredbom Komisije (EU) 2016/1199 od 22. srpnja 2016.,
– Uredbom Komisije (EU) 2017/363 od 1. ožujka 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9.a i prilozi od I. do VIII.

Posada zrakoplova

br. 1178/2011

Uredba Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. studenoga 2011. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 290/2012 od 30. ožujka 2012.,
– Uredbom Komisije (EU) br. 70/2014 od 27. siječnja 2014.,
– Uredbom Komisije (EU) br. 245/2014 od 13. ožujka 2014.,
– Uredbom Komisije (EU) 2015/445 od 17. ožujka 2015.,

– Uredbom Komisije (EU) 2016/539 od 6. travnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi od I. do IV.

Istraživanje nesreća

br. 996/2010

Uredba (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ, kako je izmijenjena:

– Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 23. uz iznimku članka 7. stavka 4. i članka 19. (stavljen izvan snage Uredbom (EU) br. 376/2014).

br. 2012/780

Odluka Komisije 2012/780/EU od 5. prosinca 2012. o pravima pristupa Europskoj središnjoj bazi podataka za sigurnosne preporuke i pripadajuće odgovore, uspostavljenoj člankom 18. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5.

Početna plovidbenost

br. 748/2012

Uredba Komisije (EU) br. 748/2012 od 3. kolovoza 2012. o utvrđivanju provedbenih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 7/2013 od 8. siječnja 2013.,
– Uredbom Komisije (EU) br. 69/2014 od 27. siječnja 2014.,
– Uredbom Komisije (EU) 2015/1039 od 30. lipnja 2015.,
– Uredbom Komisije (EU) 2016/5 od 5. siječnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i Prilog I.

Kontinuirana plovidbenost

br. 1321/2014

Uredba Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. studenoga 2014. o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) 2015/1088 od 3. srpnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2015/1536 od 16. rujna 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2017/334 od 27. veljače 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od I. do IV.

Dodatne specifikacije u pogledu plovidbenosti

br. 2015/640

Uredba Komisije (EU) 2015/640 od 23. travnja 2015. o dodatnim specifikacijama u pogledu plovidbenosti za određenu vrstu operacija i o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. i prilozi.

Aerodromi

br. 139/2014

Uredba Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do IV.

Operatori iz trećih zemalja

br. 452/2014

Uredba Komisije (EU) br. 452/2014 od 29. travnja 2014. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 4. i prilozi 1. i 2.

ATM/ANS

br. 2015/340

Uredba Komisije (EU) 2015/340 od 20. veljače 2015. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 923/2012 i o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do IV.

br. 2017/373

Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/373 od 1. ožujka 2017. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom/pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom i za njihov nadzor, o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 482/2008 i provedbenih uredbi (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377 te o izmjeni Uredbe (EU) br. 677/2011

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi.

Izvješćivanje o događajima

br. 376/2014

Uredba (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljaju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 7., članak 9. stavak 3., članak 10. stavci od 2. do 4. članak 11. stavci 1. i 7., članak 13. uz iznimku stavka 9., članci od 14. do 16., članak 21. i prilozi od I. do III.

br. 2015/1018

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/1018 od 29. lipnja 2015. o utvrđivanju popisa u kojem se klasificiraju događaji u civilnom zrakoplovstvu koje treba obvezno prijaviti u skladu s Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članak 1. i prilozi od I. do V.

Inspekcijski nadzor u području standardizacije

br. 628/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 628/2013 od 28. lipnja 2013. o metodama rada Europske agencije za sigurnost zračnog prometa prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora u području standardizacije i praćenju primjene pravila Uredbe (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 736/2006

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 26.

EU-ov sigurnosni popis zračnih prijevoznika za koje vrijedi zabrana letenja unutar Unije

br. 2111/2005

Uredba (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2005. o uspostavi liste Zajednice koja sadrži zračne prijevoznike na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice, o informiranju putnika u zračnom prometu o identitetu zračnog prijevoznika koji obavlja let i stavljanju izvan snage članka 9. Direktive 2004/36/EZ

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 13., članci od 15. do 16. i Prilog.

br. 473/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 473/2006 od 22. ožujka 2006. o utvrđivanju provedbenih pravila za popis

Zajednice onih zračnih prijevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice iz poglavlja II. Uredbe (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od A do C.

br. 474/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 474/2006 od 22. ožujka 2006. o uspostavi popisa Zajednice onih zračnih prijevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice iz poglavlja II. Uredbe (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/963 od 16. lipnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci 1. i 2. i prilozi I. i II.

Tehnički zahtjevi i administrativni postupci u području civilnog zrakoplovstva

br. 3922/91

Uredba Vijeća (EEZ) br. 3922/91 od 16. prosinca 1991. godine o usklađivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva, kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 1899/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006.,
– Uredbom (EZ) br. 1900/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006.,
– Uredbom Komisije (EZ) br. 8/2008 od 11. prosinca 2007.,
– Uredbom Komisije (EZ) br. 859/2008 od 20. kolovoza 2008.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. uz iznimku članka 4. stavka 1. i članka 8. stavka 2. (druga rečenica), članci od 12. do 13. i prilozi od I. do III.

C. ZAŠTITA ZRAČNOG PROMETA

br. 300/2008

Uredba (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2320/2002

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15., članci 18. i 21. te Prilog.

br. 272/2009

Uredba Komisije (EZ) br. 272/2009 od 2. travnja 2009. o dopunjavanju zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa utvrđenih u Prilogu Uredbi (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) br. 297/2010 od 9. travnja 2010.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 720/2011 od 22. srpnja 2011.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 1141/2011 od 10. studenoga 2011.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 245/2013 od 19. ožujka 2013.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 2. i Prilog.

br. 1254/2009

Uredba Komisije (EU) br. 1254/2009 od 18. prosinca 2009. o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) 2016/2096 od 30. studenoga 2016.

br. 18/2010

Uredba Komisije (EU) br. 18/2010 od 8. siječnja 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa

br. 2015/1998

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/1998 od 5. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/2426 od 18. prosinca 2015.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/815 od 12. svibnja 2017.

br. 2015/8005

Provedbena odluka Komisije C(2015) 8005 od 16. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa koje sadržavaju informacije iz članka 18. točke (a) Uredbe (EZ) br. 300/2008, kako je izmijenjena:

– Provedbenom odlukom Komisije C(2017) 3030 od 15. svibnja 2017.

br. 72/2010

Uredba Komisije (EU) br. 72/2010 od 26. siječnja 2010. o utvrđivanju postupaka za provođenje inspekcija Komisije u području zaštite zračnog prometa, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/472 od 31. ožujka 2016.

D. UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROMETOM

br. 549/2004

Uredba (EZ) br. 549/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o utvrđivanju okvira za stvaranje jedinstvenog europskog neba (Okvirna uredba), kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 4., članak 6. i članci od 9. do 13.

br. 550/2004

Uredba (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o pružanju usluga), kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 18. i Prilog I.

br. 551/2004

Uredba (EZ) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o organizaciji i korištenju zračnog prostora u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o zračnom prostoru), kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9.

br. 552/2004

Uredba (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti), kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.*

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do V.

* Primjenjive odredbe za Uredbu (EZ) br. 1070/2009: članci od 1. do 4. uz iznimku članka 1. stavka 4.

Plan performansi i obračun naknada

br. 390/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 390/2013 od 3. svibnja 2013. o utvrđivanju plana performansi za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije

br. 391/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 391/2013 od 3. svibnja 2013. o utvrđivanju zajedničkog sustava obračuna naknada za usluge u zračnoj plovidbi

Mrežne funkcije

br. 677/2011

Uredba Komisije (EU) br. 677/2011 od 7. srpnja 2011. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) i izmjeni Uredbe (EU) br. 691/2010, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 970/2014 od 12. rujna 2014.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/373 od 1. ožujka 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 25. i prilozi.

br. 255/2010

Uredba Komisije (EU) br. 255/2010 od 25. ožujka 2010. o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje protokom zračnog prometa, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/1006 od 22. lipnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15. i prilozi.

br. 2011/4130

Odluka Komisije C(2011) 4130 od 7. srpnja 2011. o imenovanju mrežnog upravitelja mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) jedinstvenog europskog neba

Interoperabilnost

br. 1032/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 1032/2006 od 6. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva za automatske sustave za razmjenu podataka o letu u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EZ) br. 30/2009 od 16. siječnja 2009.
–

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9. i prilozi od I. do V.

br. 1033/2006

Uredba Komisije (EZ) br. 1033/2006 od 4. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva o postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 929/2010 od 18. listopada 2010.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 428/2013 od 8. svibnja 2013.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/2120 od 2. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. i Prilog.

br. 633/2007

Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 od 7. lipnja 2007. o utvrđivanju zahtjeva za primjenu protokola za prijenos poruka o letu koji se upotrebljava u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 283/2011 od 22. ožujka 2011.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od I. do IV.

br. 29/2009

Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. siječnja 2009. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s uslugama podatkovnih veza za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/310 od 26. veljače 2015.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. i prilozi od I. do III.

br. 262/2009

Uredba Komisije (EZ) br. 262/2009 od 30. ožujka 2009. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s usklađenom dodjelom i uporabom Mode S upitnih kodova za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/2345 od 14. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 12. i prilozi od I. do VI.

br. 73/2010

Uredba Komisije (EU) br. 73/2010 od 26. siječnja 2010. o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1029/2014 od 26. rujna 2014.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 13. i prilozi od I. do X.

br. 1206/2011

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1206/2011 od 22. studenoga 2011. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s identifikacijom zrakoplova u okviru nadzora za jedinstveno europsko nebo

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi od I. do VII.

br. 1207/2011

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1207/2011 od 22. studenoga 2011. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s učinkovitošću i interoperabilnošću nadzora za Jedinstveno europsko nebo, kako je

izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1028/2014 od 26. rujna 2014.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/386 od 6. ožujka 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. i prilozi od I. do IX.

br. 1079/2012

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1079/2012 od 16. studenoga 2012. o utvrđivanju zahtjeva za razmak između govornih kanala za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 657/2013 od 10. srpnja 2013.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/2345 od 14. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. i prilozi od I. do V.

SESAR

br. 219/2007

Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007 od 27. veljače 2007. o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR), kako je izmijenjena:

– Uredbom Vijeća (EZ) br. 1361/2008 od 16. prosinca 2008.,
– Uredbom Vijeća (EU) br. 721/2014 od 16. lipnja 2014.

Primjenjive odredbe: članak 1. stavci od 1. do 2., članak 1. stavci od 5. do 7., članci 2. i 3., članak 4. stavak 1. te Prilog.

br. 409/2013

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 409/2013 od 3. svibnja 2013. o definiciji zajedničkih projekata, uspostavi upravljanja i utvrđivanju poticaja za potporu provedbi europskoga glavnog plana upravljanja zračnim prometom

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15.

br. 716/2014

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 716/2014 od 27. lipnja 2014. o uspostavljanju Zajedničkog pilot-projekta za potporu provedbe Glavnog plana upravljanja europskim zračnim prometom

Zračni prostor:

br. 2150/2005

Uredba Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9. i Prilog.

br. 923/2012

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012. o utvrđivanju zajedničkih pravila zračnog prometa i operativnih odredaba u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1035/2011 i uredaba (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) 2015/340 od 20. veljače 2015.,
– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/1185 od 20. srpnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10., Prilog i njegovi dodaci.

br. 1332/2011

Uredba Komisije (EU) br. 1332/2011 od 16. prosinca 2011. o zahtjevima uporabe zajedničkoga zračnog prostora i operativnim procedurama za izbjegavanje sudara u zraku, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) 2016/583 od 15. travnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 4. i Prilog.

E. OKOLIŠ I BUKA

br. 2002/49

Direktiva 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. o procjeni i upravljanju bukom iz okoliša, kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 1137/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008.,
– Direktivom Komisije (EU) 2015/996 od 19. svibnja 2015.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 12. i prilozi od I. do VI.

br. 2003/96

Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije

Primjenjive odredbe: članak 14. stavak 1. točka (b) i članak 14. stavak 2.

br. 2006/93

Direktiva 2006/93/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uređenju uporabe zrakoplova obuhvaćena dijelom II. poglavljem 3. sveskom 1. Priloga 16. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, drugo izdanje (1988.)

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. te prilozi I. i II.

br. 598/2014

Uredba (EU) br. 598/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o utvrđivanju pravila i postupaka u vezi s uvođenjem operativnih ograničenja povezanih s bukom u zračnim lukama Unije unutar uravnoteženog pristupa kojom se stavlja izvan snage Direktiva 2002/30/EZ

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. te prilozi I. i II.

F. ZAŠTITA POTROŠAČA

br. 2027/97

Uredba Vijeća (EZ) br. 2027/97 od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreća, kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 889/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. svibnja 2002.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i Prilog.

br. 261/2004

Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16.

br. 1107/2006

Uredba (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16. te prilozi I. i II.

G. SOCIJALNI ASPEKTI

br. 89/391

Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, kako je izmijenjena:

– Direktivom 2007/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007.

Primjenjive odredbe, u mjeri u kojoj se odnose na civilno zrakoplovstvo: članci od 1. do 16.

br. 2000/79

Direktiva Vijeća 2000/79/EZ od 27. studenoga 2000. o Europskom sporazumu o organizaciji radnog vremena mobilnog osoblja u civilnom zrakoplovstvu, koji su sklopili Udruga europskih zračnih prijevoznika (AEA), Udruženje europskih radnika u prometu (ETF), Europska udruga osoblja pilotskih kabina (ECA), Udruga europskih regionalnih zračnih prijevoznika (ERA) i Međunarodna udruga zračnih prijevoznika (IACA)

Primjenjive odredbe: članci od 2. do 3. i Prilog.

br. 2003/88

Direktiva 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena

Primjenjive odredbe, u mjeri u kojoj se odnose na civilno zrakoplovstvo: članci od 1. do 20. i članci od 22. do 23.